

Havai fişek fabrikasında patlama

MÜSiAD Sakarya Şubesi Başkanı Yaşar Coşkun'un sahibi olduğu Büyük Coşkunlar Havai Fişek fabrikasında 3 Temmuz'da meydana gelen patlamada, 150'yi aşkın işçi yaralandı, en az 7 kişi yaşamını yitirdi.

"Göstere göstere işçi katliamı"

TTB katliamın yaşandığı fabrikada bugüne kadarki "kazalar"a dikkat çekti: "Toplamda 7 işçinin hayatını kaybettiği, 59 işçinin yaralandığı altı kazadan ders alınmamış, yedincisi göstere göstere gelmiştir."

s.7

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2020 Özel / 5
7 Temmuz 2020

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak45.net

Ya şalter inecek ya kıdem tazminatı da gasp edilecek!

KIDEM TAZMİNATI HAKTIR! GASP EDİLEMEZ!

3

Sınıf-kitle hareketleri ve tarihsel deneyimler

İşçi sınıfının mücadele tarihi bugüne ışık tutan sayısız deneyimle doludur. Kendi yakın tarihimizde de benzer deneyimler fazlasıyla vardır.

8

"İstihdam paketleri" sömürüyü katmerleştirmeyi hedefliyor

İşsizlik felaket boyutuna varmışken, AKP-MHP rejimi, işsizliği tek haneli rakamlara indirmek iddiasıyla "istihdam paketi" ilan etti.

18

ABD'den Suriye krizine "yeni müdahale"

Suriye rejimine ve müttefiklerine karşı yeni mevziler elde etmek amacıyla gündeme gelen "yeni" saldırı, "Sezar Yasası" adıyla "ekonomik savaş"ı kapsıyor.

Kıdem tazminatı saldırısı gündemde...

Ya şalter inecek ya kıdem tazminatı da gasp edilecek!

Bilindiği üzere, kıdem tazminatı dosyası uzun bir süredir sermayenin masasında duruyordu. AKP iktidarı döneminde, özellikle son on yılda ise saldırı hazırlıkları hızlandırılarak, çeşitli vesilelerle birçok kez gündeme getirildi.

İşçi sınıfının çalışma ve yaşam koşullarını ağırlaştırılan kapsamlı saldırıların yaşandığı günlerden geçiyoruz.

Bu açıdan son birkaç aya bakmak dahi yeterlidir. Özellikle pandemi sürecinde yaşananlar sınıf ve emekçi kitlelerin yaşamında büyük tahribatlar yaratmış bulunuyor. Zira işçi ve emekçiler açısından, bırakalım sağlıklı ve güvenceli çalışma koşullarının yaratılmasını, ağır salgın döneminde dahi sermayenin saldırıları aralıksız sürdürüldü. Ücretsiz izin yasalaşması, sendikal hakların rafa kaldırılması, TİS ertelemeleri, Kısa Çalışma Ödeneği'nin devreye sokulması, işten çıkarmalar, uzaktan çalışma, telafi çalışması vb. esnek çalışma modellerinin yaygınlaştırılması, pandemi koşullarında hayata geçirilen saldırıların başında geliyor. Sermaye ve AKP iktidarı bu uygulamaları kalıcılaştırmayı hedefliyor.

Şimdilerde ise kıdem tazminatı hakkının gasp edilmesine dönük saldırı bir kez daha gündeme getirilmiş bulunuyor. Bilindiği üzere, kıdem tazminatı dosyası uzun bir süredir sermayenin masasında duruyordu. AKP iktidarı döneminde, özellikle son on yılda ise saldırı hazırlıkları hızlandırılarak, çeşitli vesilelerle birçok kez gündeme getirildi.

Söz konusu saldırının içeriği ve kapsamı aslında uzun bir süredir belli: Kıdem tazminatı hakkı gasp edilerek kriz koşullarında kaynak ihtiyacı artan sermaye

çevrelerinin kasalarına aktarılacak ve iş güvencesi ortadan kaldırılarak kitlesel işçi kıyımının önü açılacak. Böylece işçi ve emekçiler işsizlik ve güvencesiz çalışma koşullarıyla baş başa bırakılarak, krizin bütün yükü onların omuzlarına yüklenicek.

Saldırının özü ve özeti bu, fakat adı ve görünümü sürekli değişiyor. Başlangıçta Kıdem Tazminatı Fonu olarak adlandırılan saldırı projesinin önüne ya da sonuna bu günlerde yeni sıfatlar eklendi. AKP iktidarı geçtiğimiz günlerde "Kıdem Tazminatı Fonu"nun yanı sıra "Tamamlayıcı Emeklilik Sigortası" (TES) adı altında yeni bir düzenleme yapılacağını duyurdu. TES'in ne olduğuna dair henüz kamuoyuna bir açıklama yapılmış değil. Fakat, söz konusu projenin hem geçtiğimiz yıllarda uygulanmaya başlanan Bireysel Emeklilik Sigortası (BES) hem de Kıdem Tazminatı Fonu'yla doğrudan bağlantılı olduğu biliniyor.

Geriçi-faşist iktidarın kıdem tazminatına dönük saldırı hazırlıklarını yeni ek uygulamalarla sürdürmeye çalışmasının gerisinde iki etken var. İlki, henüz geniş işçi ve emekçi kitleleri fon aldatmacasına ikna edememiş olması. İkincisi ise, BES ile beklediği sonucu tam olarak alamıyor olması ve söz konusu emeklilik sistemini kıdem tazminatı fonu ile bütünleştirmekte güçlükler yaşanması.

Ancak bu ayrıntılar önemli değil. Zira,

yukarıda da belirttiğimiz gibi, adı ve görünümü ne olursa olsun, söz konusu düzenlemelerin varıp bağlandığı yer, kıdem tazminatı hakkının gasp edilmesi ve işçi sınıfına işsizlik, güvencesizlik ve kölece çalışma koşullarının dayatılmasıdır.

Hal böyleyleyken, sendika bürokratlarının hamasi söylemler dışında kollarını bile kıpırdatmamaları aslında suça ortak olduklarının en açık göstergesidir. Kıdem tazminatını "kırmızı çizgi"leri olarak ilan eden bu hainlerin, sermaye ve devletle oturdukları masada işçi sınıfını bu kapsamlı saldırıya nasıl ikna edeceklerini tartışıklarından zerre kadar kuşku duymamak gerekiyor.

Dolayısıyla, sonucu belirleyecek olan, işçi ve emekçilerin bu saldırı karşısında alacakları tutum, bu pervasızlığa verecekleri yanıt olacaktır: Ya, çok yakında somutlanması öngörülen saldırı programına karşı, başta grev olmak üzere çeşitli eylem ve direnişlerle karşı konulacak, ya da kıdem tazminatı hakkı da sermaye tarafından gasp edilecektir.

İşçi sınıfı cephesinden saldırıyı geri püskürtmek için harekete geçmekten başka bir seçenek bulunmuyor. Bu ise taban örgütlenmeleri üzerinden inisiyatif ele almayı, birleşmeyi, örgütlenmeyi ve mücadeleyi büyütmeyi gerektiriyor. Tıpkı 50 yıl önce 15-16 Haziran günlerinde olduğu gibi...

Sınıf-kitle hareketleri ve tarihsel deneyimlerin yol göstericiliği

B. Seyit

Emperyalist-kapitalist sistem derin bir kriz sarmalının içinde debeleniyor. Sistemin efendileri krizi aşmak için işçi sınıfı, emekçiler ve ezilen diğer toplumsal kesimler üzerindeki sömürü, baskı ve zorbalığı artırıyorlar. Dünyaya yayılmış olan korona salgınına da emekçileri baskı altında tutmanın bir aracına dönüştürmüş bulunuyorlar.

Tüm baskı ve saldırılara rağmen dünyanın her köşesinde egemenlerin dayatmalarına karşı öfke yükseliyor. Yer yer kitlesel direnişler ve halk isyanları olarak patlayan öfke şimdilik sistemin kontrol edebileceği bir düzeyde seyrediyor. Fakat her geçen gün derinleşen ekonomik ve sosyal kriz, artan yoksulluk, yoğunlaşan baskı ve zorbalık işçilerin ve emekçilerin öfkelerini körüklüyor, çıkış yolu için arayışa itiyor. Emekçilerin sömürsü üzerine kurulu sistem de kendini daha güçlü tahkim etmenin yollarını arıyor.

İNSANLIĞIN KURTULUŞU İÇİN...

Bir yanda barbarlık diğer yanda sosyalizm! İnsanlık bu iki seçenekten birini tercih etmek zorundadır. Sistemin gezegenimizi her geçen gün daha büyük yıkımlara uğrattığı çağımızda insanlığın önünde üçüncü bir seçenek yoktur. Ezilen ve sömürülenlerin kapitalizmin aşırılıklarını sınırlamak için oluşturdukları örgütlülükleri ve toplumsal hareketlilikler sistemin hareket alanını ancak bir miktar daraltabilir. İkinci emperyalist paylaşım savaşı sonrası bir dizi ülkede yaşanan bu olmuştur.

Egemen sınıflar işçilerin ve emekçilerin örgütlülüğünü dağıtmayı ya da denetim altına almayı başardıkları andan itibaren ise saldırılarını artırmışlardır. İşçi sınıfının güçlü örgütlülüklere sahip olmadığı bugünün koşulları saldırılarını rahatlıkla hayata geçirdikleri bir süreç olarak işlemektedir. Egemen sınıfların en önemli sorun alanı sistemin krizinin derinleşmesidir. Ekonomik-sosyal sorunlar dünya genelinde derinleşmekte ve yeni toplumsal hareketleri mayalamaktadır. İşçi sınıfı ve emekçilerin en önemli handikapı ise, onlara önderlik edebilecek, yol gösterebilecek, kitlelerle bütünleşmiş bir devrimci örgütlülüğün-odağın olmamasıdır. Günün acil görevi bunu yaratmaktır.

Aksi halde toplumsal öfke düzen sınırları içine hapsedilerek egemenlerin kontrol altına alması kolaylaşacaktır.

İnsanlığın kurtuluşu için sosyalizm, sosyalizm için ise işçi sınıfı ve emekçilerin devrimci örgütlülüğünü güçlendirmek, militan eylemini örgütlemek hayati bir önem taşımaktadır.

İŞÇİ SINIFI OLMADAN ASLA!

Dünya ölçeğinde yaşana kriz ülkemizde de ekonomik ve sosyal sorunları ağırlaştırmaktadır. Gerici faşist iktidar krizi ve salgını toplumun geniş kesimleri üzerindeki baskıyı artırmanın aracına dönüştürmüştür. Bunun karşısında hâlihazırda güçlü bir toplumsal mücadele odağı oluşturulamamış, saldırılarını sınırlayacak adımlar dahi atlamamıştır. Baskı, zorbalık ve sömürü üzerine kurulu sistem her yanından dökülmektedir. Din-faşist iktidar eliyle daha da derinleştirilen çözümsüz sorunlara, üstü örtülemeyen çürüme ve kokuşmaya rağmen, düzen içi eksende dahi bunların üzerine yeterince gidilememektedir. Düzen muhalefeti kendi rolünü oynayamamaktadır. Sol cenahın önemli bir kesiminin kendi eksenini oluşturmak yerine düzen muhalefetinden medet umması, iradesizliklerinin ve umutsuzluklarının bir göstergesidir.

Düzenin çok yönlü krizi giderek daha da ağırlaşacaktır. Yapılması gereken, işçi sınıfı ve emekçilerin verili koşullarını doğru kavrayarak bunu uygun mücadele araç ve yöntemlerini devreye sokmaktır. İşçi sınıfı ve emekçilere sınıf ve mücadele

bilinci kazandırmak ve "sınıfa karşı sınıf" tutumunu geliştirmektir.

Türkiye solunun önemli bir kesiminin en büyük sorunu, işçi sınıfı ve emekçilerin devrimcileştirilmesi için çaba sarf etmemesi, sınıfın dönüştürücü gücünü küçümsemesidir. Kuşkusuz işçi sınıfı, sınıf olma bilincine ulaşamadığı, örgütsüzlüğünün sürdüğü koşullarda önemli bir kesimiyle gerici faşist iktidarın destekçisi olmayı sürdürecektir. Bu durumu tersine çevirmek, sınıfın tarihsel ve toplumsal misyonuna uygun hareket etmesini sağlamak, devrimci güçlerin görevidir.

TARİH YOL GÖSTERİYOR!

İşçi sınıfının mücadele tarihi bugüne ışık tutan sayısız deneyimle doludur. Kendi yakın tarihimizde de benzer deneyimler fazlasıyla vardır. İşçi sınıfının mücadele tarihinden dersler çıkarmasını başarabilenler geleceğe sağlam adımlarla yürüyebilirler. Haziran ayı yakın tarihimizde iz bırakmış iki tarihsel kitle eyleminin de yıldönümüdür. Biri 15-16 Haziran büyük işçi direnişi, diğeri ise Haziran Gezi Direnişidir.

İlkinde, örgütlü ve mücadele bilincine sahip 150 bini aşkın işçi sendikal örgütlülüklerine ve mücadele ile kazanılmış haklarına yönelik saldırılara fiili meşru militan mücadele ile yanıt vermiştir. Saldırı karşısında sokakları, meydanları zaptetmiş, işçi sınıfının üretimden gelen gücünü egemenlere göstermiştir. Nihayetinde bu büyük direniş meclisten geçirilen yasal düzenlemeyi parçalayarak tarihin çöplüğüne atmıştır.

İkincisinde ise, gerici faşist iktidarın saldırılarına karşı değişik toplumsal kesimler sokaklara dökülmüş, başta Gezi Parkı olmak üzere ülkenin meydanlarını zapt etmiştir. Sınırlı demokratik taleplerle başlayan direniş ülkenin dört bir yanına yayılmış ve günlerce sürmüştür.

Haziran ayına damgasını vuran bu iki direniş önemli dersler barındırmaktadır.

İlkinde işçi sınıfı üretimden gelen gücünü kullanmış, egemen güçlerin saldırılarını geri püskürtmüştür. Devrimci gençlik dışında dönemin sol hareketi bu görkemli direnişe hak ettiği ilgiyi göstermemiş, büyük ölçüde yalnız bırakmıştır. 1970'li yıllarda işçi sınıfının eylemine önderlik etme iddiasında olan devrimci partisi olmadığı için, 15-16 Haziran Direnişi ihanetçi sendika yöneticilerinin çabasıyla egemen güçler tarafından kontrol altına alınmıştır.

İkincisinde ise gerici saldırılar karşısında farklı toplumsal kesimler harekete geçmiştir. Direnişte işçi sınıfı kendi sınıfsal kimliği ve örgütlülüğüyle yer alamadığı için, direnişe hakim orta sınıf eğilimi aşılamamıştır. Sol hareketin önemli bir kesimi Haziran Direnişi'ni işçi sınıfı eksenli toplumsal mücadelelerin tarihsel olarak aşıldığını kanıtlamanın argümanına dönüştürmeye çalışmıştır.

İki hareketlilikte de, işçi sınıfının devrimci partisiyle etle-tırnak gibi bütünleşmemesi ve solun sınıf mücadelesine uzaklığı temel bir zafiyet olarak öne çıkmıştır.

Sınıf devrimcileri yıllardır büyük bir sabır ve kararlılıkla bu durumu tersine çevirmek için mücadele ediyor, geleceğin toplumsal mücadelelerinin ancak örgütlü işçi sınıfının önderliğinde başarıya ulaşabileceği bilinciyle sınıf çalışmasına yükleniyorlar. Greif İşgali ve Metal Fırtınası bu çabaların sonucudur.

Geleceği kazanmak için işçi sınıfının öncülerini devrimci partiye kazanmak, geniş kesimlerini devrimci partisi ekseninde harekete geçirmek en temel görevdir. Ancak devrimci partisiyle etle-tırnak gibi bütünleşmiş işçi sınıfının önderlik ettiği toplumsal hareketler bu düzenin aşılmasını, sosyalizmin kurulmasını sağlayabilir.

15-16 Haziran 50. Yılında!..

Büyük işçi başkaldırısı yol gösteriyor- 2

EYLEMİN NİTELİĞİ ÜZERİNE TARTIŞMALAR

15-16 Haziran Direnişi, işçi sınıfının o güne kadar yüz yüze kaldığı baskı ve sömürüye karşı anlık olarak gerçekleşen bir öfke patlaması değildi. Arkasında grevlerle, direnişlerle, fabrika işgalleriyle kazanılan bir mücadele birikim ve kapasitesi, buna dayalı bir örgütlülük bilinci vardı. 15-16 Haziran'ı yaratan işçi hareketi örgütlü bir hareketti. Bizzat kendi mücadeleleri üzerinden şekillenen DİSK gibi bir sendikal çatıya ve sert mücadelelerle edinilmiş fabrika merkezli bir hareket yeteneğine sahipti.

DİSK ve işçi hareketi 15-16 Haziran'a, 1967-70 arasındaki kazanımların ürünü bir özgüvenle ulaştı. Söz konusu saldırı yasalarının kazanılmış haklarını hedeflediği konusundaki açıklık ve bunu geri püskürtebileceğine duyulan inanç, iki günlük muazzam direnişi yaratan en önemli faktörlerin başında geliyordu. Bu yüzden 15-16 Haziran'ı, örgütlü bir zeminden ve buna dayalı belli bir ön hazırlık sürecinden yoksun olan Haziran Direnişi, Metal Fırtına gibi kendiliğinden patlamalarla karıştırmamak gerekir. Lenin'in "bilinç vardır, bilinç vardır" sözüne atıfla, burada da "kendiliğindenlik vardır, kendiliğindenlik vardır" dememiz gerekir.

15-16 HAZİRAN'IN KENDİLİĞİNDENLİĞİ

Bir hareketin ön birikime dayanması (ki her gelişme bir ön birikime dayanır), belli bir bilinç unsurunu barındırması (her harekette belli bir bilinç unsuru genel olarak bulunur, önemli olan bilincin niteliğidir), hatta belli bir örgütlülük düzeyine sahip olması, kendi başına o hareketi kendiliğindenliğin sınırları dışına çıkarmaz. Kendiliğindenlik, bilincin düzeyi ve niteliği ile ilgilidir. Eylemin kapsamı ile mevcut bilinci arasındaki açığı farkını anlatır.

15-16 Haziran Direnişi üzerinden bakıldığında, örgütlenme özgürlüğünün anayasal bir hak olduğunu, patronların ve hükümetin el birliğiyle anayasayı çiğneyerek bu hakkı gasp etmeye çalıştığını

düşünen işçilerin, bu hakkı korumak için düzene ve kurumlarına karşı pratik olarak mücadeleye girişmesi, onun söz konusu kurumların gerçek işlevi ve nitelikleri konusunda da bilinçli oldukları ya da bilinçlendikleri manasına gelmez. Harekete yön veren devrimci bir önderlikten yoksunluk koşullarında, işçiler somut talepler uğruna yürüttükleri mücadelelerle düzen sınırlarını pratikte aşsalar bile, ideolojik-politik olarak düzen sınırları içinde kalırlar.

Öncelikle kavramsal bir ortaklık gerektiren leninist ölçülerle, 15-16 Haziran'ın kendiliğinden niteliği, üzerine tartışma yapmayı gerektirecek bir durum değildir. Ancak 15-16 Haziran'la ilgili olarak süregiden kendiliğindenlik tartışması aslında, eylemi kimin örgütlediği, nasıl örgütlendiği tartışmasıdır. DİSK ve sol hareketin eylem içindeki yeri ve eyleme olan etkisi bu tartışmaların ana gündemidir.

Son dönemde bir dizi yazar neredeyse eylemin baştan sona DİSK tarafından örgütlendiğini, eylemin önden belirlenen çerçevesinin eylem içinde aşılmasının doğal olduğunu, buradan yola çıkarak eylemin "kendiliğinden" olarak nitelenemeyeceğini ileri sürüyor. Ayrıca

DİSK'in sadece bir sendikal örgütlenme anlayışı olmadığı, aynı zamanda işçiye siyasal bilinç de taşıdığı, bu tartışmalarda gündeme gelen bir başka başlık.

DİSK'İN TAŞIDIĞI BİLİNÇ

DİSK'in işçi sınıfına "belli bir siyasal bilincin" taşınmasındaki rolü yadsınamaz. Ama burada önemli olan, bu bilincin niteliği ve sınırlarıdır. Öncelikle kavramsal bir ortaklık sağlanması gerektiği için, tartışmanın bundan ötesi bu yazının sınırlarını aşar. Ancak, yukarıda da belirttiğimiz gibi, hareketin belli bir siyasal bilincinin olması kendi başına onu kendiliğindenliğin sınırları dışına çıkarmaz. Nihayetinde, DİSK bürokrasisinin nasıl bir siyasal bilince sahip olduğu ve işçi sınıfına nasıl bir bilinç taşıdığı, savunma eyleminden düzene karşı başkaldırıya dönen bir sınıf eylemini gerisin geri düzen sınırlarına çekmek için gösterdiği çabadan çıkarmak mümkündür.

Sendikaların işçilere aynı zamanda şu veya bu biçimde ideoloji ve siyaset taşıması, hiç de DİSK'e özgü bir durum değildir. Örneğin Türk-İş, yıllar boyunca anti-komünizm ve milliyetçilik türünden gerici düzen ideolojilerinin işçi sınıfına

taşınmasında çok özel bir rol oynamıştır. "Partiler üstü sendikacılık" adı altında yaptığı, tam da işçi sınıfının burjuva düzen partilerine yedeklenmek olmuştur.

DİSK'in işçilere taşıdığı anayasalci, kalkınmacı, eşitlikçi bilinç de gerçekte düzenin sınırlarını aşmamaktadır. En militan eylem biçimlerinden biri olan fabrika işgallerinin bile anayasal haklılığa dayandırılmaya çalışıldığı düşünüldüğünde, DİSK'in gerçek bilinci ile 15-16 Haziran günlerinden gerçekleşen eylemin niteliği arasında belirgin bir uçurum vardır.

EYLEMİ BAŞLATANLAR VE EYLEMİ BİTİRENLER!

DİSK'in merkezi olarak yasaya karşı planlı bir hazırlık içinde olduğu, gerçekleşen eylemin de DİSK'in iradesiyle ortaya çıktığı, bu nedenle eylemin "kendiliğinden" kabul edilemeyeceğine dair görüşlere gelince... Öncelikle vurgulamalıyız ki bu yaklaşım, gerçeği tanımlamaktan ve yaşananların siyasal anlamını görmekten tümüyle uzaktır.

İlkin, yasaya karşı Mart ayından beri yapıldığı söylenen DİSK yönetiminin hazırlığının önemli bir boyutunu, Ankara merkezli diplomasi trafiği oluşturmakta-

dır. Ön süreçte bu konuda yapılan toplantılar ve bilgilendirme çalışmaları dışında, eylemli bir hazırlığa, bu tür savları savunan yazarların araştırmalarında bile rastlanmamaktadır. DİSK yönetimi kendi varlığını ve bu varlığın dayanağı olan işçi sınıfının kazanımlarını tehdit eden yasaya elbette karşı koyma niyetindedir. Ama bu niyetin “bütünlüklü olmadığı”ndan, “hangi araçlarla mücadele edileceği konusunda hemfikir” olunmadığından, hatta yönetim ve sendika başkanlarını “kitlesel eylemler yapmak konusunda ikna edememek”ten yakınan Kemal Türkler’in bile (bkz. *Birleşik Metal’in 15-16 Haziran Dosyası*), eklenecek bir referandum maddesiyle, yasanın getirdiği sınırlamaların aşılabileceğini düşündüğünü çeşitli kaynaklar aktarmaktadırlar. Son dönemin 15-16 Haziran’la ilgili en kapsamlı çalışmalarından birinde bu tutum şöyle aktarılmaktadır:

“DİSK’in Ankara ziyaretinde esas muradı yasaya yetkili sendika belirlenmesinde referandum ilkesinin konulmasıydı. Kemal Türkler bu gerçekleşebilirse, DİSK’in yasanın öngördüğü barajları aşabileceğini düşünüyordu.” (Kemal Sülker’den aktaran *Zafer Aydın, İşçilerin Haziran’ı 15-16 Haziran 1970*, s. 830)

“Kendiliğinden”lik tanımlamasına açıklıkla karşı çıkan Zafer Aydın, toplumda sürecin tanığı olan 119 kişiyle görüşerek hazırladığı büyük emek ürünü kitabında, Hilmi Güner’in bu bilgiyi doğruladığını söylemektedir:

“DİSK Ankara’dan eli boş dönmeseydi, hükümetle görüşebilseydi, yasaya referandum maddesinin eklenmesini sağlasa ya da buna dair söz alınsa eylem kararından vazgeçilebilirdi. Ancak Ankara’dan eli boş dönünce eylem kararı almak kaçınılmaz hale gelmişti”. (Hilmi Güner’in anlatımından, s. 830-831)

Eylem iradesinin güçlü bir şekilde kendini ortaya koyduğu 14 Haziran tarihli ünlü Merter toplantısında, 15-16 Haziran’da gerçekleşen türden bir kalkışmanın karara bağladığını söylemek de mümkün değildir. Merter toplantısında konuşan temsilcilerden ve öncü işçilerden yansıyan, yasaya karşı kararlı bir mücadele için tabanın hazır olduğudur. Öneriler çok çeşitlidir ve tabandaki işçinin her türlü mücadeleye açık olduğunu göstermektedir. Buna rağmen toplantı bir sonuç metni yayınlamamıştır. Öneriler Kemal Türkler tarafından yapılan bir konuşma ile toparlanmıştır. Ancak bu konuşmada somutlanmış kararlar yerine eylemlerin nasıl biçimleneceğine dair muğlak ifadelerle inisiyatif işyeri temsilcilerine bırakılmaktadır:

“Sevgili kardeşlerim, Sabahtan beri 29 kardeşim konuştu, bu 29 kardeşimin konuşmasında yapılmış olan teklifler

şunlardır: Bizler özgür işçiler olarak özgürlüğümüzü asla vermeyeceğiz ve çıkarılmakta olan yasa meclisten geri alınıncaya kadar şartelleri yarın sabahtan itibaren çekmeliyiz, direnmeye girmeliyiz teklif edildi. Bunun ismi genel grev midir? Direnme midir? Fiili grev midir? İşgal midir? Tasarılar geri alınıncaya kadar çalışmamak, onu ilgili olanlar düşünsünler, onlar için karar versinler. Arkadaşlarımızın dedikleri şu: Bu tasarılar Meclis’ten geri alınıncaya kadar çalışmayacağız. Biz, referandum, yani sendika seçme konusunda işçilerin oyuna başvurma sisteminin getirilmesini istiyoruz ve Türk-İş cuntası kurulmasını istemiyoruz. Kardeşler bu direnme hareketine başladığı takdirde, çünkü yazılı tekliflerde var, onların hepsini toparlayarak söylüyorum. Fabrikalarda oturarak vakit geçirmekte, gerek fabrikalarda gerekli kadar nöbetçi bıraktıktan sonra kendi muhitlerindeki yollarda, sokaklarda, halk arasında pankartlar ve dövizlerle yürüyüş yapmak. Buna kim karar verecek? Gene işçilerin kendileri karar verecekler. Bir yandan bir fabrika işçileri yürüyüşe başladıkları zaman önünden geçtikleri fabrikalardaki işçiler onlara katılacak.

“Kardeşler, Gene bu yürüyüş teklifleri içerisinde oluyor. Yürüyüşler ve mitingler düzenlemek. Bunu DİSK olarak organize edeceğiz, tahminen çarşamba günü sabahtan itibaren İstanbul’un muhtelif bölgelerinde yürüyüşler yapmak şartı ile Taksim Meydanı’nda veyahut bir başka meydana saat 17.00’ den sonra miting yapacağız.” (Kemal Türkler’in Merter toplantısı konuşması, *15-16 Haziran Bir-*

leşik Metal Dosyası)

Türkler konuşmasını, otobüslere bilet alınmadan binilmesi, olası bir saldırıya karşı güvenlik önlemlerinin alınması, ailelerin de eyleme dahil olması vb. gibi, DİSK’in temsilcisi olduğu militan sendikacılık anlayışını yansıtan bazı konular üzerinden sürdürmektedir.

Toplantıda konuşma yapan işçiler tarafından ortaya konulan direnme kararlılığına rağmen eylemlerin çok net biçimlendirilmemesi ve işyerlerinin inisiyatifine bırakılmasını, olayın hukuki sorumluluğuna karşı bir önlem olarak değerlendirilenler vardır. Ancak bu ikna edici bir gerekçe değildir. İşyeri merkezli bir işleyiş ve işçiler ile birlikte karar alma süreçleri o yılların DİSK’inin ayırdedici bir özelliğidir. Ama, eğer Kemal Türkler ve konu eylem olduğunda ondan çok daha sağda durduğu bilinen diğer sendika yöneticileri, işçiye bırakılan bu inisiyatifin buraya varabileceğini önden görebilselerdi, böyle davranmayacakları da yeterince açıktır. İşçiler Merter toplantısında kendilerine yüklenen sorumluluğun altından fazlasıyla ve yüz akıyla kalkmışlardır. İş durdurma ve fabrikalardan yürüyüş biçiminde başlayan eylem, tankların ve barikatların aşıldığı, bilinçli, hedefli, örgütlü ve organize olmayan ama işyeri temsilcilerinin tabandan inisiyatif ile ilerleyen bir öfke patlamasına dönüşmüştür.

Kimilerine göre, bu eylemi planlayan DİSK yöneticileri ise, işçinin arkasında durmayı başarmak şöyle dursun, eylemlerin sorumluluğunu “dışardan aralarına karışmış, kılık değiştirmiş kötü maksatlı

kişilerin” üzerine atarak, işin içinden sıyrılmaya çalışmışlardır.

15-16 Haziran, işçi sınıfının sermayenin sendikal örgütlenme hakkını ve özgürlüğünü hedefleyen saldırısına karşı verdiği sert bir yanıtıdır. İş durdurma ve yürüyüşler ile başlayan eylemlilik, mevcut pratik ve bilinçsel sınırları aşmış, büyük bir kalkışmaya dönüşmüştür. Böyle bir eylemin değil yönetim kademesi tarafından planlanması, hayal edilmesi dahi mümkün değildir. Tabandan gelişen işçi hareketinin yol açtığı rüzgarla yıllarca içerisinde buldukları Türk-İş’ten nihayet kopanlar, konu düzen ve kurumları olduğunda ise, durdukları zemine uygun davranmışlardır.

Eğer DİSK yönetiminin eylem içinde gene de etkisi aranacaksa, bunu eylemin başlangıcındaki değil bitişindeki rolünde aramak daha doğrudur. Elbette eylem sadece o meşhur radyo konuşmasının ürünü olarak sonlanmamıştır. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi, esas faktör eylemin devrimci bir önderlikten yoksun olmasıdır.

15-16 Haziran’ın kendiliğinden bir hareket olması, işçi sınıfının zayıflığının değil gücünün bir göstergesidir. 15-16 Haziran’da, devrimci bir önderlikten ve hareketin yükünü kaldırabilecek bir sendikal merkezden mahrum olduğu halde, işçi sınıfı böylesine görkemli bir eylemi gerçekleştirebilmiştir. İşçi sınıfının devrimci bir önderlik ve onun ürünü bir devrimci sendikal hareketle birlikte, çok daha fazlasını yapabileceğini ortaya koymuştur

“İstihdam paketleri” sömürüyü katmerleştirmeyi hedefliyor

Kapitalist düzende ancak emek-gücünü satarak hayatta kalabilen işçiler, üretim sürecine katılmak zorundadırlar. Bundan dolayı işsizlik, üretim ve geçim araçlarından yoksun olan işçilerin en büyük korkusu olagelmıştır. Bunu bilen asalak kapitalistler, işten atma tehdidiyle işçileri hak arama mücadelesinden uzak tutmaya çalışır. Bir sistem olarak kapitalizm ise, işsizliği sürekli yeniden üretir.

Teknolojideki muazzam gelişim ve artan emek üretkenliği ile üretilen servet dünyada yaşayan tüm insanların ihtiyaçlarını karşılayabilir. Ancak üretim araçlarının mülkiyetinin özel ellerde toplandığı, büyük servetlerin burjuvalar ve tekelci işletmeler tarafından ele geçirildiği kapitalizmde bu mümkün olmuyor. Tersine, halen hem yoksulluk hem işsizlik artıyor.

Pandemi süreci, kapitalizmin bu yapısal hastalığını daha depreştirdi. Bütün dünyayı etkisi altına alan salgında devletler kapitalistleri kurtarmak için harekete geçti. Emekçilerin payına ise bazı kırıntılar düştü. Fatura esas olarak emekçilerin sırtına yıkıldı/yıkılıyor. Türkiye gibi ülkelerde ise bu çok daha pervasız bir şekilde yapıldı. Sömürü çarkı dönmeye devam etsin diye, pandemi tehlikesine rağmen işçiler zorla çalıştırıldı. “Normal-

leşme” kararı da risk ortadan kalktığı için değil, duran bazı çarklar bir an önce dönmeye başlasın diye erken alındı. Bu süreçte işsizlik felaket boyutuna varmışken, AKP-MHP rejimi, işsizliği tek haneli rakamlara indirmek iddiasıyla “istihdam paketi” ilan etti.

Türkiye’de saray rejiminin şarlatanları 2009’dan bu yana neredeyse her yıl ‘istihdam paketi’ açıklıyor. İşsizliğe çare bulacaklarını iddia ediyorlar. Oysa yüksek işsizlik oranına çözüm üretilmiyor. İşsizlik, salgın süresince yaşanan ekonomik daralmanın da etkisiyle had safhaya ulaştı. Hal böyleyken saray rejiminin aparatı TÜİK, işsizlik oranının %13,2 olduğunu ve Mart ayında azaldığını iddia ediyor. TÜİK’in işsizlik belirleme kıstasları, oranları düşük göstermeye ayarlanıyor. Oysa DİSK-AR’ın araştırmalarına göre, salgın döneminde -var olanlara ek olarak- milyonlarca kişi işsiz kalmıştır.

İlan edilen “istihdam paketleri”nin yüksek işsizlik oranlarına çözüm üretmediği ortadadır. Zira böyle bir hedefleri yok. Bu paketleri hazırlayan AKP-MHP iktidarının derdi kapitalistlere ‘teşvikler’, ‘vergi indirimleri’ adı altında kaynak aktarmaktır. Örneğin 2009’da açıklanan “is-

tihdam paketi” ile kapitalistlere verilen teşviklerdeki sınırlama kaldırılmış, aynı anda farklı teşviklerden yararlanmaları sağlanmıştır. Sonraki paketlerde de vergi indirimleri, ucuz krediler, sigorta prim indirimi gibi kapitalistlere yarayan icraatlar devreye sokulmuştur. İşsizliğin azaltılacağı iddiası ve “istihdam” kampanyaları ise görüntüyü kurtarma çabasıdır, dolayısıyla da sahtekarlıktan başka bir şey değildir.

Sarayın damadı Berat Albayrak’ın Maliye Bakanı olmasıyla kapitalistlere sunulan teşvikler zirve yaptı. Örneğin 2019’da “Burası Türkiye, burada iş var” adlı “istihdam paketi”yle kapitalistlere 3 aylık süre için vergi, sigorta ve ücret desteği verilmeye başlandı. Hızını alamayan damat bir yıl içerisinde 2,5 milyon kişiye istihdam sağlayacağı zalanını üfördü. Oysa TÜİK rakamlarının da göstereceği üzere salgın öncesine kadar dahi böyle bir istihdam artışı söz konusu değildi. İşsizlik oranı TÜİK’in manipülasyonlarına rağmen yüzde 13’ün üzerin kaldı.

AKP iktidarının açıkladığı her “istihdam paketi” görüldüğü üzere işsizliğe bir çözüm olamamıştır. Çünkü dert istihdamı arttırmak değil, krizin etkisiyle kapitalistlerin azalan kârını arttırmaktır, sermaye-

yi kurtarmaktır. Bunu da faturayı işçi ve emekçilere keserek, ülkeyi ‘ucuz işgücü cenneti’ durumuna getirerek yapıyorlar.

Türkiye’de son yıllarda açıklanan her istihdam paketi ile ücretler düşürülmüş, çalışma saatleri arttırılmış, esnek/telafi çalışması gibi yöntemlerle sömürü katlanmıştır. İşçilerin bu sorunlara karşı en küçük hak arama mücadelesi ise işsiz bırakma tehdidiyle kırılmak istenmiş, bu yetmediğinde ise yasaklar ve baskılar devreye sokulmuştur.

Kapitalist düzen yıkılana kadar işsizlik var olmaya devam edecek. Çünkü azami kâr hırsı, tek tek kapitalistlerin niyetlerinden bağımsız olarak, işsizliği döne döne yeniden üretir. Gerçekte iş-gününün saatleri kısaltılarak herkesin çalışması sağlanabilir. Ancak kapitalizmin işleyişi buna engeldir. Bundan dolayı iş saatlerinin kısaltılması mücadelesi, işçi sınıfı tarihinin en şanlı günlerinden bir olan 1 Mayıs’a kaynaklık etmiştir. Kapitalistler ve onları temsil eden devletler ancak işçi sınıfının örgütlü mücadelesiyle basınç altına alınarak, iş saatlerini kısaltmaya mecbur edilebilirler. İşsizliğin gerçek çözümü ise, üretim araçları ve birikmiş servetler toplumsal mülkiyete geçirildiğinde, yani sosyalizmde mümkün olacaktır.

Salgının ve krizin işçi ve emekçiler için ağır sonuçlar yarattığı bir süreçten geçiyoruz. AKP iktidarı sermaye sınıfının çıkarları için salgını fırsat bilerek, işçi sınıfı açlık ve ölüm ile boğuşurken, bir bir saldırı yasalarını devreye sokuyor. Şimdi de on yıllardır gündeme getirdiği ve her seferinde geri çekmek zorunda kaldığı Kıdem Tazminatı’nın gasp edilmesini yeniden gündeme getirmiş durumda. Günlerdir yapılan açıklamalar, piyasaya sürülen senaryolar, yapılan görüşmelerin hepsinde salgının ve krizin faturasının işçi ve emekçilere çıkartılması, sermayedarlara ve yağmacı iktidara yeni kaynaklar aktarılması hesapları yatıyor.

25 yaş altı ve 50 yaş üstü emekçilere esnek çalışmayı dayatan hükümlerin de yer aldığı torba yasadaki “şimdilik” kıdem tazminatını çıkartan iktidar, Ta-

Kıdem tazminatının gaspına karşı: Genel grev genel direniş!

mamlayıcı Emeklilik Sistemi’ne dönük hazırlıklarını sürdürüyor. Aynı zamanda, Kıdem Tazminatı’nın gasp edilmesini işçi ve emekçiler nezdinde kabul ettirmek için “tarafaların” yer aldığı bilim kurulunun oluşturulmasını gündeme almış durumda. Patronlar ve iktidar arasında yapılan görüşmelerden yansıyan bilgilere göre, Tamamlayıcı Emeklilik Sigortası (TES), kıdem tazminatının yok edilmesi, kıdem hakkının emekliliğe bağlanması ile işçilerin haklarının sermayeye peşkeş çekilmesi ve sermaye iktidarına kaynak aktarılması anlamına geliyor.

İşçi sınıfının kazanılmış haklarının

gasp edilmesi anlamına gelen bu tasarılar karşısında sendika ağaları göstermelik de olsa söz söylemeye başladılar. İşçilerin basıncı sonucu ses çıkarmak zorunda kalanlar yeniden “kırmızı çizgilerini” hatırladılar. “Kıdem Tazminatı’nın gasp edilmesi genel grev sebebidir” diyenler, önlerine basın açıklamaları dışında hiçbir şey koymadılar. Sermayenin çıkarları doğrultusunda, işçi sınıfının kazanılmış haklarını tümüyle gasp etmeyi hedefleyen yasaları püskürtmenin tek yolu “genel grev, genel direniştir”. Sermayeye hizmette kusur etmeyen ve işçileri sermaye adına denetleme görevi

üstlenen sendika ağalarının, bugünlerde “genel grev”den bahsetmeleri yanıltıcı olmamalıdır. İşçinin tepkisinden ve ellerindekini kaybetme korkusundan dolayı “genel grevi” dillendirmek zorunda kalanların, ilk fırsatta işçi sınıfı için yeni ihanet anlaşmalarına imza atmaları kaçınılmazdır.

Tüm bu saldırıları engelleyecek tek güç, tabandan işçilerin örgütlü birliği ve mücadelesidir. Bugünden sendikalı-sendikasız ayrımı yapmadan tüm işyerlerinde bu kapsamlı saldırıya karşı, komitelere dayanarak verilecek dışı dışı mücadele, 3’lü şer odağının (sermaye sınıfı, sermaye iktidarı ve sendika bürokratları) işçi sınıfı ve emekçiler aleyhine atacakları her adımı engellemenin yegane yoludur.

TEKSTİL İŞÇİLERİ BİRLİĞİ

Havai fişek fabrikasında patlama

Sakarya'nın Hendek Yukarıçalıca bölgesindeki Büyük Coşkunlar Havai Fişek Fabrikası'nda patlama gerçekleşti.

Patlama sonrasında Sakarya Valisi Çetin Oktay Kaldırım, "Fabrika sahibinden aldığımız bilgiye göre içeride yaklaşık 150-200 arası insan var ama patlamalar devam ettiği için müdahale edilemiyor" dedi.

Hendek Belediye Başkanı Turgut Babaoğlu ise "Bu patlamalarla yaklaşık 8-10 kilometredeki evlerin camları kırıldı. Daha sonra fabrikadaki havai fişekler patlamaya başladı. İtfaiye ekipleri müdahale ediyor" ifadelerini kullandı.

AFAD'ın Hendek bölgesindeki deprem kayıt cihazlarına göre, ilk patlama 11.05'te olmak üzere saat 11.15 ve 11.18'de 3 güçlü patlama kaydedildi.

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ise patlamalar sonucunda son duruma dair bilgileri paylaştı. İlk olarak 2 kişinin yaşamını yitirdiğini açıklayan Sağlık Bakanı, ilerleyen saatlerde can kaybının 4'e yükseldiğini, 97 kişinin de çevredeki hastanelerde tedavi altına alındığını ve 16 kişinin taburcu olduğunu belirtti. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, "186 kişi çalışıyordu, 100'üne ulaştık 20'si işe gelmemişti" diye konuştu. Koca, 31 yaşındaki bir çalışanın ağır yaralı olarak tedavi gördüğünü söyleyerek "Başka durumu ciddi olan yaralı yok" dedi.

Gece saatlerinde, fabrikada yaralanan işçilere ilişkin son durumu paylaşan Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, "Hastaneyeye

kaldırılan 114 kişiden 92'si taburcu oldu, 22'sinin tedavisi sürüyor" ifadelerini kullandı.

Çevre Mühendisleri Odası (ÇMO) patlama nedeniyle salınan gazlarla ilgili uyarıda bulundu. Dışarı çıkmama, kapı, pencereleri kapatma önerisinde bulunan ÇMO, kontrolsüz olarak salınan gazların mukozal yapıya, gözlere, solunum sistemlerine zararlı etkiye sahip olduğuna dikkat çekti.

ÖNLEM ALMAYIP "DUALARIMIZ CANLARIMIZLA" DİYORLAR

AKP Sözcüsü Ömer Çelik, Sakarya'nın Hendek ilçesinde havai fişek fabrikasında meydana gelen patlama sonrası çıkan yangına ilişkin açıklamada bulundu. Çelik Twitter hesabından, "Dualarımız canlarımızla. Sakarya Hendek'te patlama olan havai fişek fabrikasında canlarımız var.

Allah hepsini korusun. Tüm dualar ve gayretler onlar için." ifadesini kullandı.

AKP Sözcüsü Çelik'in "dualardan" öteye gitmeyen sözleri, sermaye ve AKP iktidarının iş cinayetlerine "kaza, kader" şeklindeki yaklaşımının yeni bir örneği oldu. Başta T. Erdoğan olmak üzere, sermayedarlar ve AKP şefleri önlem almak yerine iş cinayetlerini "işin fitratında var" diye doğal göstermeye çalışıyor. Oysaki gerekli ve yeterli iş güvenliği önlemleri, AKP ve sermaye tarafından "masraf" olarak görülerek es geçiliyor. Mayıs ayı sonu itibarıyla bu yıl iş cinayetlerinde en az 737 işçi yaşamını yitirmişti.

Koronavirüs salgını sürecinde de işçi sınıfının ölümüne sömürüye mahkum edildiği ortaya serilmişti. "Üretime ve sömürüye devam" denilerek büyük ölçüde hiçbir önlem alınmadan, işçiler işsizlik ve korona kısıcında sömürüye mahkum edildi.

İşçi katliamının ardından MÜSİAD'dan pişkinlik

7 işçinin yaşamını yitirdiği havai fişek fabrikasındaki patlamanın ardından fabrikasının sahibi ve aynı zamanda MÜSİAD Sakarya Şube Başkanı Yaşar Coşkun'a "teselli" yemeği düzenlendiği ortaya çıktı.

MÜSİAD tarafından sosyal medyada paylaşılan bu yemek, işçileri kölelik koşullarında ölümüne sömüren MÜSİAD sermayedarlarının pişkinlikte sınır tanımadıklarını bir kez daha gözler önüne serdi.

MÜSİAD genel başkanı ve şube baş-

kanlarının katıldığı yemeği sermayedarlar utanmazca sosyal medya hesaplarından paylaşırken, işçi katliamının esas faillerinden Yaşar Coşkun'a "destek vermek amacıyla" yemeğin düzenlendiği ifade edildi.

Yemeğe katıldığı belirtilen MÜSİAD Genel Başkanı Abdurrahman Kaan, dün patlamanın ardından yayınladığı sosyal medya mesajında "1966'da kurulan ve uluslararası standartlara uygun, ülkemizin en büyük üretim tesislerinden, MÜSİAD Sakarya üyemiz Büyük Coşkunlar

fabrikasında yaşanan elim kaza camiamızı derinden üzmüştür" iddiasında bulunmuştu.

Kendi yandaş sermayedarlarının fabrikasındaki işçi katliamının ardından AKP-MHP iktidarı "seferberlik" ilan edencesine bakanlarıyla bölgeye akın etmişti. İçişleri Bakanlığı patlamayla ilgili soruşturma başlattığını açıkladı. Görüntüyü kurtarmak adına başlatılan soruşturma da fabrikanın sahibi Coşkun'un adı geçmedi.

"Göstere göstere işçi katliamı"

Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi ve TTB İşçi Sağlığı İşyeri Hekimliği Kolu, Sakarya Hendek'teki Coşkunlar Havai Fişek Fabrikası'nda 3 Temmuz'da gerçekleşen iş cinayeti üzerine açıklama yaptı.

"İŞ CİNAYETLERİ TOPLU KATLIAMLARA DÖNÜŞTÜ"

Açıklamada 7 işçinin yaşamını yitirdiği, 118 işçinin yaralandığı belirtilerek patlamanın MÜSİAD Sakarya Şube Başkanı Yaşar Coşkun'un sahibi olduğu Coşkunlar Havai Fişek Fabrikası'nda son 11 yılda kayıtlara geçen 7. "kaza" olduğu ifade edildi. Katliamın göstere göstere geldiğine dair "Toplamda 7 işçinin hayatını kaybettiği, 59 işçinin yaralandığı altı kazadan ders alınmamış, yedincisi göstere göstere gelmiştir" ifadeleri kullanılan açıklamada, patlamayla çevreye yayılan gazların oluşturduğu tehlikeye de işaret edildi. "İşçileri koruyamayan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası çıktığından bu yana, artık iş cinayetleri toplu katliamlara dönüşmüştür" denilerek AKP-sermaye iktidarının iş güvenliğini hiçe saydığına dikkat çekildi.

"SÜREÇ ŞEFFAF YÜRÜTÜLMELİ"

Açıklamada, bugüne kadarki patlamalardan sonra fabrikada yapılması gereken denetlemelerin yapılıp yapılmadığı soruldu. Ayrıca işletmenin işçi sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgilerinin de kamuoyu ile paylaşılması ve sürecin şeffaf yürütülmesi istenerek yapılması gerekenler şöyle sıralandı:

"*Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın son altı patlama sonrası yaptığı denetim raporları,

*İşletmede olması gereken 'Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesine İlişkin Belgeler',

*İşletmenin 'Büyük Kaza Senaryoları',

*İşletmenin 'Acil Durum Planları',

*İşletmenin 'Risk Değerlendirme Dokümanları' kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

Ayrıca önceki patlamalar sonucunda işletmeye verilen cezalar ve uyarılar kamuoyu ile paylaşılmalıdır. Önemli bir soru da önceki kazalar sonucunda üretime başlama izinleri kimlerin onayı ile verilmiştir. Tüm bu sorular ivedilikle yanıtlanmalıdır."

Kıdem tazminatının gaspına karşı devrimci sınıf faaliyetleri

İSTANBUL

Sefaköy Borusan fabrikası ve çevresine, Yenibosna Kuleli'ye, BDSP'nin "Krizin faturasına, kıdem tazminatının gaspına karşı mücadeleye!" şiarlı afişleri yaygın olarak yapıldı.

Ayrıca **Yenibosna**'da kıdem tazminatının gaspına karşı mücadele şiarlı BDSP stickerları yapıldı.

AKP iktidarı tarafından her fırsatta gündeme getirilen Kıdem Tazminatı Fonu'na karşı işçilerin tepkileri sürerken, sınıf devrimcileri **Gebze**'de hazırladıkları duvar gazeteleri ile işçileri mücadeleye çağırdı.

"Kıdem tazminatımızı gasp ettirmeyelim!" başlıklı, kıdem tazminatını şu an ki hali ve değiştirilmek istenen halinin karşılaştırılmasının yer aldığı BSDP imzalı duvar gazeteleri, Gebzeli emekçilerin yoğun olarak kullandığı cadde, servis ve otobüs duraklarına yapıldı.

Ayrıca Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu'nun "Krizin faturasına ve kıdem tazminatının gaspına karşı mücadeleye!" şiarlı afişleri **Gebze** Organize Sanayi Bölgesi girişi, Beylikbağı işçi servis güzergahı ile Sarkuysan ve Kroman Çelik fabrikaları çevresine yaygın bir şekilde yapıldı.

Sınıf devrimcileri İstanbul **Esenyurt**'ta da kıdem tazminatı hakkının gaspına karşı faaliyet gerçekleştirdi. "Kıdem tazminatı hakkının gaspına karşı genel grev, genel direniş!" ve "Krizin faturasına, kıdem tazminatının gaspına karşı mücadeleye!" şiarlı sticker ve afişler Doğan Araslı Bulvarı, Balık Yolu köprüsü ve Salı pazarı çevresinde işçilerin yoğun olarak geçtiği güzergahlara yapıldı.

TEKİRDAĞ

Trakya'da sınıf devrimcileri işçi ve emekçileri "Kıdem tazminatımızın gasp edilmesine izin vermeyeceğiz!" diyerek mücadeleyi büyütme çağırıyor.

Geçtiğimiz hafta Çorlu, Çerkezköy ve Ergene'de işçilere "kıdem tazminatını gasp edilemez" bildirisini ile seslenildi. Bu hafta ise duvar gazeteleri birçok servis güzergahına yapıldı.

Devrimci Tekstil İşçileri Sendikası, "Kıdem tazminatının gaspına karşı, birleşelim, örgütlenelim, mücadele edelim!" duvar gazeteleri ile Çorlu'da tekstil işçilerini mücadeleye çağırdı.

Tekstil İşçileri Birliği, "15-16 Haziran Direnişi'nin 50. yılında saldırılara izin vermeyelim" başlıklı bildirimler Ergene'de tekstil işçilerini mücadeleyi yükselmeye çağırdı.

Metal İşçileri Birliği, kıdem tazminatı TES'e dönüşürse yaşanacak hak kayıplarının tablo olarak sunduğu duvar gazeteleri ile Çorlu'da işçi ve emekçilere seslendi.

Çerkezköy'de ise 8-4 ve 4-12 vardiya saatlerinde servis noktalarında Metal İşçileri Birliği'nin "Kıdem tazminatımız Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi (TES) adı altında gasp edilmek isteniyor! 15-16 Haziran Direnişinin 50. yılında bu saldırılara izin vermeyelim!" başlıklı bildirimlerin dağıtımını gerçekleştirdi.

Dağıtım esnasında yapılan sohbetlerde, açlık ve işsizlik ikilemi arasında çözümsüz kalan işçilerde, "AKP bunu ne yapar eder zorla da olsa geçirir." algısının hâkim olduğu gözlemlendi. Bu algı, işçilerin yaşanan saldırıların uygulayıcısı olan AKP ve dayattığı zorbalık karşısında içinde buldukları çözümsüzlüğü de or-

taya koyuyor.

KAYSERİ

Sınıf devrimcileri kriz ve kıdem tazminatının gaspını içeren saldırılara karşı propaganda ve ajitasyon araçlarıyla işçi ve emekçilere sesleniyor. BDSP imzalı; "Krizin faturasına, kıdem tazminatının gaspına karşı mücadeleye!" afişlerinin tümü önemli işçi servis güzergahları olan Belsin, Eskişehir Bağları, Doğu Sanayi, Argıncık semtlerinde kullanıldı.

Kayseri İşçi Birliği'de kriz ve kıdem tazminatının gaspına karşı işçileri mücadeleye çağırıyor. «Krizin faturasını patronlar ödesinler! Krizin faturasını ödememek için mücadeleye!, Krizin bedelini ödememek için mücadeleye!, Korona salgınına karşı zorunlu iş kollarının dışındaki tüm işyerlerinde üretim dursun, İşçiler ücretli izne çıkarılsın, işçi sağlığı ve güvenliği için önlemler alınsın, kıdem haktr gasp edilemez!, Kıdem tazminatı fonuna hayır! Kıdem tazminatını korumak için mücadeleye, Hakların ve geleceğin için kıdem tazminatını korumak için, krizin faturasını patronların ödemesi için birleşelim, mücadele edelim!" yazılı el ilanlarından 1000 adet kullanıldı.

Yine Metal İşçileri Birliğinin çıkarmış olduğu duvar gazeteleri de servis duraklarında ve geçiş güzergahlarında kullanıldı.

İZMİR

Ege İşçi Birliği işçi ve emekçilere afişlerle seslenerek kıdem tazminatı hakkına sahip çıkma çağrısı yaptı. "Kıdem tazminatı geleceğimizdir, gasp ettirmeyeceğiz" şiarlı afişler Buca, Çiğli Merkez, Güzeltepe, Bakatcik, Menemen Asarlık, Son

Direk ve Menemen üst geçitte işçi ve emekçilerin kullandıkları ve işçi servisinin geçtiği güzergahlara asıldı.

Aynı şiarlı afişler Buca, Çiğli, Harmandalı, Güzeltepe ve Menemen'de de işçilerin servis noktalarında ve işçi mahallelerinde kullanıldı.

Ayrıca Ege İşçi Birliği yürütme toplantısında alınan kararlar doğrultusunda hazırlanan bildiri işçilere ulaştırıldı. Birlik bileşenleri tarafından dün sabah Menemen Üst Geçit ve Asarlık duraklarında eş zamanlı olarak bildiriler dağıtıldı. Kıdem tazminatına sahip çıkma çağrısının olduğu bildiri demir çelik ve petrokimya işçileri tarafından ilgiyle karşılandı.

BURSA

Kıdem tazminatının gasp edilmesi tartışmaları sürerken, sınıf devrimcileri Bursa'da da kıdem tazminatı gündemli afiş ve stickerları işçi servis noktalarında ve emekçi semtlerinde kullandı.

Ayrıca Metal İşçileri Birliği'nin "Kıdem iş güvencesidir, dokunma!", "Metal fırtına yol gösteriyor, kıdem tazminatının gaspına geçit yok!" şiarlı afiş ve stickerlar da bir çok noktaya asıldı.

MERSİN

Mersin'de ise işçi ve emekçileri kıdem tazminatı hakkına sahip çıkmaya çağırarak sticker çalışması yapıldı. Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu (BDSP) imzalı "Kıdem tazminatı haktr gasp edilemez!" şiarlı stickerların yanı sıra "Haklarımız ve geleceğimiz için mücadeleye!", "Herkes iş, tüm çalışanlara iş güvencesi!", "İşten atılmalar yasaklansın!" taleplerinin yazılı olduğu stickerlar da Mersin'de çeşitli emekçi semtlerinde yapıldı.

Kayseri'de işçilerden kıdem tazminatı açıklamaları

Kıdem tazminatının fona devredilerek gasp edilmek istenmesine karşı DİSK'in planladığı basın açıklamaları Kayseri bölgesinde de gerçekleştirildi.

Genel-İş Sendikası Kayseri Şubesi'ne bağlı Malatya Hekimhan, Sivas Divriği, Kırşehir, Kırşehir Boztepe, Akpınar Boztepe belediye işçileri, Konya Şube'ye bağlı Kırşehir Petlas taşıma işçileri ve Birleşik Metal-İş Anadolu Şube'ye bağlı

Kırşehir Çemaş işçileri tarafından basın açıklamaları gerçekleştirildi.

Basın açıklamalarında DİSK'in gönderdiği ortak metin sendika temsilcileri tarafından okundu. Basın açıklamaların-

da "Kıdem tazminatına dokunmayı aklınızdan bile geçirmeyin" denildi. Kıdem tazminatını ortadan kaldırmaya, daraltmaya, budamaya, işçi sınıfının belirli kesimlerini bu haktan mahrum etmeye

yönelik her girişimin direnişle karşılaşacağını altı çizildi. Kıdem tazminatı fonunun, kıdem tazminatına, birikmiş emeğe ve işçilerin geleceğine "el koymak" anlamına geldiğini ifade edildi.

"Kıdem tazminatı kırmızı çizgimizdir" denilen açıklamalarda işçi sınıfının, kıdem tazminatına dokunulmasına izin vermeyeceği, emeğine, geleceğine, memleketine sahip çıkacağı belirtildi.

DİSK'ten kıdem tazminatı eylemleri

AKP iktidarının kıdem tazminatını gasp etme saldırısına karşı işçiler birçok ilde açıklamalar gerçekleştirdi. DİSK üyesi işçiler farklı sektörlerde ait fabrikalarda ve iş yerlerinde gerçekleştirdikleri eylemler ile "kıdem hakkı gasp edilemez" dedi.

İSTANBUL, İZMİR, ANKARA VE KOCAELİ'DE EYLEM

DİSK, önden duyurusunu yaptığı kıdem tazminatı eylemlerini 29 Haziran günü gerçekleştirmeye başladı. İstanbul, İzmir, Ankara ve Kocaeli'de genel merkez yöneticilerinin katıldığı eylemler gerçekleştirildi. İstanbul Beşiktaş Belediyesi Fen İşleri Garajı önündeki eylemde basın metnini Arzu Çerkezoğlu okudu. Basın açıklamasında "Kıdem tazminatı kırmızı çizgimizdir! Eğer kıdem tazminatımıza el uzatılırsa bugün başlayan bu yürüyüş, genel grevlere, genel direnişlere dönüşecektir!" denildi.

DİSK'in merkezi olarak hazırladığı basın açıklamasını İzmir' Konak Meydanı'ndaki eylemde Remzi Çalışkan, Kocaeli KordSA önünde Adnan Serdaroğlu, Ankara'da ise DİSK Ankara Bölge Temsilciliği önünde Sosyal İş Genel Başkanı Mustafa Ağuş okudu.

Merkezi yerlerde yapılan sokak eylemlerinde, DİSK'in örgütlü olduğu tüm iş yerlerinde ve fabrikalarda ortak metnin okunduğu bilgisi verildi.

Belediye işçileri kıdem hakkına sahip çıkıyor

Belediye işçileri işyerlerinde gerçekleştirdikleri eylemler ile "kıdem hakkıma dokunma" dedi. Genel-İş Sendikası örgütlü olduğu çok sayıda işyerinde eylem

gerçekleştirdi. Genel İş Sendikası'nın örgütlü olduğu işyerlerindeki eylemler şu şekilde:

Lüleburgaz Belediyesi işçileri işyerinde gerçekleştirdikleri eylemle "Haklarımızı gasp etmeye kalkışanları örgütlü mücadelemiz ile püskürtme kararlılığımız var" dedi.

Kırklareli Belediyesi işçileri ise yaptığı basın açıklaması ile "Kıdem tazminatı ile ilgili konuşulacak tek şey, mevcut sistemin güçlendirilmesi, kuvvetlendirilmesidir" dedi.

Ankara Yenimahalle Belediyesi işçileri kıdem tazminatı saldırısına "Birleşe birleşe kazanacağız" şiarıyla yanıt verdi.

Adana Seyhan Belediyesi işçileri de işyerlerinde gerçekleştirdiği eylemle kıdem tazminatı saldırısına tepkisini gösterdi.

Mersin'den belediye işçileri yaptıkları eylem ile "Kıdem tazminatı kırmızı çizgimizdir, dişe diş mücadele ederiz" dedi.

İzmir Çiğli, Karşıyaka ve Bornava Belediyesi işçileri işyerlerinde yaptıkları açıklamalar ile "Kıdeme uzanan eller kırılır" diyerek saldırıya dönük tepkilerini gösterdiler.

NAKLİYAT-İŞ SENDİKASI ÜYESİ İŞÇİLERDEN İŞYERLERİNDE EYLEMLER İstanbul'da bulunan Samsun Çorum Nak. Ambarında (Soner Aydar) Nakliyat-İş Sendikası direnişinin 160. gününde grev yerinde kıdem tazminatının gasbına yönelik saldırılara karşı eylem yaptı.

Kocaeli Hicret Nakliyat ve İkbal Kocaeli nakliyat ambarlarında işçiler, sabah iş başı yapmadan önce "Kıdem tazminatı hakkımızı; fon, tamamlayıcı emeklilik sigortası, süresi belirli çalışma adı altında gasp edilmesine izin veremeyeceğiz" diyerek eylem yaptılar. Eylemde kıdem tazminatı ile ilgili dövizler açıldı ve sloganlar atıldı.

Gebze'de Demtrans Taşımacılık'ta işçiler işbaşı yapmadan işyerinin önünde toplanarak eylem gerçekleştirdiler. Yapılan açıklamada kıdem tazminatının, fona devredilmesi, tamamlayıcı emeklilik sigortası, süresi belirli çalışma gibi adlarla gasp edilmek istendiğini, ancak kıdem tazminatının kazanılmış bir hak olduğunu ve hangi ad altında olursa olsun kıdem tazminatının gasp edilmesine izin vermeyeceklerini ve bunun için tüm işyerlerinde direneceklerini ve mücadele edeceklerini belirtti.

Konya Ambarlarında çalışan işçiler sabah işbaşı yapmadan önce "kıdem hakkı, gasp edilmez" diyerek açıklama yaptılar.

Şanlıurfa Tüvtürk Polçak'ta 589 gündür sendika ve toplu iş sözleşme hakları için direnen Tüvtürk direnişçileri de "Tazminat Hakkımızı Gasp Ettirmeyeceğiz" dediler. Eylemde kıdem tazminatının gasbına yönelik dövizler taşındı.

Birleşik Metal-İş Sendikası üyesi işçiler sabah vardiyasında fabrikalarında eylem gerçekleştirdi. Metal işçileri "Kıdem tazminatıma dokunma! Tamamlayıcı Emeklilik Sistemine Hayır" şiarıyla gerçekleştirdiği eylemlerde DİSK'in hazırladığı merkezi basın metnini okudular.

Kocaeli Gebze'de bulunan Çayırova Boru'da fabrikanın bahçesinde bir araya gelen işçiler kıdem tazminatı gündeminin işlendiği ozalit ile yürüyüş gerçekleştirdi. Eylemde yapılan açıklamada "kıdem hakkımızı gasp ettirmeyeceğiz"

Metal işçilerinden kıdem eylemleri

denildi.

Kocaeli Gebze'de bulunan Sarkusyan fabrikasına yürüyüş ile gelen işçiler de fabrika bahçesinde açıklama yaptılar.

Kocaeli'de bulunan Bekaert fabrikasında da işçiler eylemdeydi. Eylemde yapılan açıklamada 15-16 Haziran Direnişinde işçi sınıfının gücüne vurgu yapılarak, 15-16 Haziran direnişi için "kıdem

hakkımıza sahip çıkmak için bizlere yol gösteriyor" denildi.

Bilecik'deki Demisaş fabrikasında bir araya gelen işçiler ise fabrika içerisinde eylem yaparak kıdem tazminatına sahip çıkacaklarını ifade etti. Eylem "Kıdem hakkı, gasp edilemez" sloganı atılarak sonlandırıldı.

Çorlu'da kurulu olan SİO fabrikası

işçileri de kıdem tazminatının gaspına karşı eylemdeydi.

Trakya Şube'ye bağlı Marmara Galvaniz işçileri de kıdem haklarını gasp ettirmemek için eylemdeydiler.

Bursa'da Şahinkul Makine işçileri de kıdem tazminatının gaspına karşı eylemdeydi.

Birleşik Metal İş Sendikası'nda örgütlü olan Yücel Boru, Cengiz Makine ve Ejot Tezmac işçileri de fabrikalarında gerçekleştirdikleri eylemlerle kıdem tazminatına yönelik saldırı karşısında tepkilerini ortaya koydular.

Rejim barolara saldırının startını verdi

AKP-MHP rejimi, hukukçuların direnişine rağmen, baroları parçalayıp ele geçirme yasasını meclis gündemine taşıdı. T. Erdoğan'dan talimat alan meclisteki dinci-faşist koalisyonun milletvekilleri, teklifi yasalaştırmak için işe koyuldu.

Ayrıntılarının bir kısmı basına yansıyan 27 maddelik teklif İstanbul, Ankara, İzmir kentlerinde "çoklu baro" kurulmasına zemin hazırlıyor. Üye sayısının beş bini geçtiği illerde, 2 bin üyeye de farklı bir baro kurulabilecek. Baro kurulması için 2 bin avukatın imzası ve bu avukatların belirlediği 4 kişilik kurucular kurulu oluşturulması sürecin başlaması için yeterli sayılıyor. Yani saray rejimine biat etmiş, rüşvet ya da vaatle rejim politikasına alet olmaya hazır 2 bin kişinin bulunduğu yerde "paralel baro" kurulabilecek.

"Paralel devlet" kurma deneyimi olan dinci-faşist rejim, "paralel baro" kurmak için sabırsızlanıyor. Bundan dolayı hukukçuların direnişine rağmen, yasa teklifini meclise taşıdılar.

Mevcut uygulamada, her 100 üyeden sonraki her 300 üye için bir delege seçilirken, teklifle her 5 bin üye için birer delegenin seçilebilmesi öngörülüyor. Bu durumda İstanbul, Ankara, İzmit başta olmak üzere üye sayısı fazla olan büyük kentlerdeki baroların etkisi zayıflayacak. Böylece saray rejiminin borazanlığını yapanlara yeni alanlar açılmak isteniyor.

SARAYIN TRUVA ATINA 'ÖZEL KORUMA'

Türkiye Barolar Birliği (TBB) başkanlığına geldikten sonra, M. Fevziyeoğlu'nun sarayın rezil bir dalkavuşu durumuna

düştüğü anlaşıldı. Yani TBB'nin başındaki kişi, artık sarayın hukukçular içindeki Truva atıdır. Nitekim bu saldırının fikir babalarından bir olduğuna dair yaygın bir kanı mevcuttur.

Hukukçuların bunca tepkisine rağmen meclise sunulan teklifte M. Fevziyeoğlu'nu koruyan bir maddenin konması, bu 'Truva atı'nın saray rejiminde "kıymete" bindiğine işaret ediyor. Oysa hukukçular, vantuzlarını barolara batıran M. Fevziyeoğlu'ndan kurtulmak istiyor. Nitekim görevden almak için genel kurul hazırlığı başlatılmıştı. Yeni teklife göre genel kurul yapılacak ancak T. Fevziyeoğlu baro başkanlığından kovulamayacak.

Bu maddenin taslakta yer alması "sarayın Truva atına özel koruma sağlanıyor" şeklinde yorumlandı. Zaten böyle bir maddenin taslakta yer almasının başka bir anlamı yok.

Meclise sunulan bu teklif kabul edilip yasalaşırsa, dinci-faşist rejimin ilk işi kendi "paralel baroları" nı kurmak olacak. Bu rejimin devleti var, medyası var, Diyaneti var, troller ordusu var, tarikatları var, cemaatleri var, vakıfları var... Liste uzayıp gidiyor. Ancak her şeye rağmen halen bir barosu yok. Bu yasa ile artık AKP-MHP tetikçisi "barolar" da olacak.

Kuşkusuz ki, dinci-faşist rejim pervasızlığa devam edecek. Yine sonucun ne olacağı henüz belli değil. Bu zorbalığa karşı hukukçuların direnişe devam etmesi de ilerici-devrimci güçlerin, demokratik hakların savunulmasından yana olan tüm emekçilerin bu mücadeleye vereceği destek de süreçte belirgin bir rol oynayacak.

"Savunma Mitingi" Çağlayan'da

AKP iktidarının baroların yönetimine yönelik saldırı girişimi hayata geçirilmek üzere hazırladığı düzenleme TBMM'ye sunuldu. İstanbul Barosu, avukatlık yasası ve baroların yapısına dönük müdahaleyi protesto etmek için 30 Haziran'da İstanbul'da "Savunma Mitingi" gerçekleştirdi.

"BU DAHA BAŞLANGIÇ, MÜCADELEYE DEVAM!"

Miting öncesinde adliyenin dışında ve içinde bekleyiş sürdü. Adliye içerisinde bir araya gelmeye başlayan avukatlar alkışlar ve sloganlarla toplanmaya başladı. "Bu daha başlangıç, mücadeleye devam!" sloganlarının atıldığı adliyeden hep birlikte eylem alanına doğru yürüyüş gerçekleştirildi.

MEYDAN POLİS BARIYERLERİ İLE ÇEVİRİLDİ

Çağlayan'daki İstanbul Adliyesi'nde gerçekleşen miting öncesi adliye önündeki alan polis bariyerleri ile çevrildi. Avukatlar ayrıca adliye önündeki meydanın polis bariyerleriyle çevrilerken miting için küçük bir alan bırakılmasını da alkışlarla protesto etti. Polisin sık sık Covid-19 tedbirlerine uyulması anonsu yapmasına tepki gösteren avukatlar, "Bizi küçük bir alana hapsederek suç işliyorsunuz. Dalga geçer gibi salgın önlemlerine dikkat edin diyorsunuz" şeklinde tepkilerini dile getirdi.

Çağlayanda gerçekleştirilen savunma mitinginde, İstanbul Barosu Başkanı Av. Mehmet Durakoğlu bir konuşma yaptı. Avukatların sorunlarının konuşulmasını istediklerini fakat iktidarın «Sizi parçalayacağız» diye karşılık verdiğini belirten Durakoğlu, 80 baro ortak açıklama yaptı diye "siz siyaset yapıyorsunuz" demagojisiyle karşılaştıklarına değindi ve ekledi:

"Allah aşkına siyasetin suç olduğu

bir yer söyler misiniz bana. Hukukçular siyaset konuşmasını istiyorlar. Konuşacağız!"

"BİZ AVUKATIZ BIAT ETMEYİZ"

Mitingde konuşma yapan Av. Durakoğlu, meclise getirilen yasa teklifinin "FETÖ projesi" olduğuna dair şu vurgularını yaptı:

"Barolar susmaz. Bunu bilmeli Ankara. Yaşamı değiştirelim. Yasayı değiştirelim. Gel konuşalım dedik. Yargıyı FETÖ'ye teslim ediyorsunuz dedik. FETÖ diyemezsiniz dediler, o bizim muhterem hocamız dediler. Yapmayın diyoruz yine. Bu ülkenin avukatları olarak bizi hiç Allah affetsin demedik. Gördüklerimizin karşılığı bu mu? Bizi göreceksiniz. Biz avukatız biat etmeyiz.

"Yazın bugünün tarihini. Bu bir FETÖ projesidir. Unutun, terk edin bunu. Sembolik bir yürüyüş yaptık. Baro başkanları Ankara'ya giremedi. Bağırarak istiyorum: Baro başkanları Ankara'ya giremedi. Bir zulümden, bir polis devletinden söz ediyorum. Kendilerine de seslendik: Biz buradan dönemeyiz. Dönersek meslektaşlarımızın yüzüne bakamayız. 28 saat sonra açmak zorunda kaldılar. Çünkü eğer açılmazsa barikatlar size iki saat süre veriyoruz dedik. Bütün avukatları buraya çağırırız dedik. Bu ülkenin dirence ihtiyacı var. Korku iklimine teslim olmayacağız.

"Bu teklif Meclis'e sunuldu. Bilmedikleri bir şey var. Bunların en fecisini darbeciler yaptı. İstanbul Barosu'nun kapısına mühür vurdular. Kapattıklarını zannettiler. Avukatlar kırıp attı o mühürü. O dönem baro başkanımız Orhan Apaydın'ı şehit verdik. Baroları sindiririz sandılar. Bambaşka bir şey gelişti. Mücadele kodu gelişti. Sonuna kadar mücadele edeceğiz. Yargı bağımsızlığı, toplum için, halk için mücadele edeceğiz."

Ankara Adliyesi'nde "Savunma Mitingi": Avukatlara polis terörü

AKP-MHP iktidarının "Çoklu baro" yasa teklifine karşı avukatlar 3 Temmuz'da Ankara'da buluştu. Ankara'da baroların "Büyük Savunma Mitingi" gerçekleştireceklerini açıklamasının ardından valilik yasak ilan etmişti.

Yasağa rağmen Ankara Adliyesi önünde bir araya gelen avukatlar, baroları etkisizleştirmeyi hedefleyen yasa tasarısını geçit vermeyeceklerini haykırdı.

Adliye önünde açıklama yapan Ankara Baro Başkanı Erinç Sağkan, "Baskı rejiminin masasının altından çıkardığı sopaya hiçbir zaman boyun eğmeyeceğiz" dedi. Sağkan konuşmasının devamında şunları söyledi:

"Güçlülerin bizi bölmek için gösterdiği sopaya karşı itirazımız, kalplerine saldırdığımız korkunun göstergesidir, onurumuzdur. Savunmadan hiç haz etmediniz, biliyoruz. Teslim alamadığınız baroları parçalayarak cübbelerimize düşme dikmeye çalışıyorsunuz. İstiyorsunuz ki herkes sussun bu karanlık böyle sürsün. Sizden öncekilere de söylemiştik. Bu projenin sahiplerinin ilk cümlesinin 'Avukatımı istiyorum' olduğunu unutmayın. Tarih aydınlık ve umut için mücadele edenleri yazar.

Barolar çok oldu diyorsunuz ya. Siz yargıyı bağımlı kıldıkça, insan haklarını ayaklar altına aldıkça biz de çok olmaya

devam edeceğiz. Siz çocuk cinayetlerine, kadın cinayetlerine doğa talanına sessiz kaldıkça biz çok olmaya devam edeceğiz."

Çoklu baro sistemine karşı dövizler taşıyan ve sloganlar atan avukatlar meclise yürüyeceklerini ilan ederken, avukatların önüne polis barikatı dikildi. Avukatların dağılması yönünde polis tacizleri ve saldırı tehditleri devreye girerken, sonrasında polis saldırıya geçti.

Adliye önünde polis biber gazı sıkarak, kalkanlarla avukatlara saldırdı. Saldırısı sonrasında da avukatların oturma eylemiyle adliye önünde bekleyişi sürüyor. Bir yandan polisle görüşmelerin devam ettiği bildirildi. Ankara polisi, avukatlara "marjinal grup" diyerek, yapılan eylemin yasadışı olduğu iddiasıyla savcılığı

suç duyurusu yapacaklarını açıkladı.

Öte yandan oturma eylemiyle süreçte dair forum gerçekleştiren avukatlar, yasa tasarısı geri çekilene kadar adliye önünde oturma eylemini sürdürme kararı aldı.

Baro başkanları ise yaptıkları görüşmeden sonra avukatların adliyeden Ankara Barosu Eğitim Merkezine yürümesi, ardından geldikleri şehirlere dönmeleri kararı aldı. Ancak avukatlar karara itiraz ederek yürümek için Ankara'ya geldiklerini, aksi takdirde adliye önünden ayrılmak istemediklerini söylediler.

Bunun üzerine Ankara Baro Başkanı Erinç Sağkan, Ankara Adalet Sarayı önünde bekleyen avukatlarla son durumu paylaştı ve yürüyüş talebini baro başkanlarının görüşeceğini söyledi.

ÇHD Ankara Şubesi ise sosyal medya hesabından «Avukatlar, yasa tasarısı geri

çekilinceye kadar Ankara Adliyesi önünde oturma kararı aldı» şeklinde duyuru yaptı. Tüm avukatlar ve müvekkileri dayanışmaya Ankara Adliyesi'ne çağırıldı.

Avukatlar bekleyiş sürecinde belli yemek, barınma veya temel ihtiyaçlar konusunda planlamalar yaptı ve eylemlerine devam ediyor.

Eylem sırasında alana girmesi polis tarafından engellenen gazeteci Sibel Hürtaş gözaltına alındı. Hürtaş gözaltında «kötü muameleye maruz kaldığını» paylaştı.

Avukatlar, geçtiğimiz hafta Ankara'ya alınmayan baro başkanlarına yönelik polis saldırısı ve yürüyüşün engellenmesi üzerine suç duyurusunda bulunmak için bugün adliyede toplanma çağrısı yapmıştı.

İzmir, Adana ve Bursa'da baro eylemleri

İzmir Barosu, baroların işleyişini değiştirmeyi ön gören yasa tasarısına karşı "savunma susturulamaz" çağrısı ile 29 Haziran Pazartesi günü saat 19.00'da Alsancak Baro binasının önünden Kıbrıs Şehitleri Caddesi'ne yürüyüş yapma kararı almıştı.

İzmir emniyeti ise İzmir Barosu'nun dört tarafını çevik kuvvet, panzer ve tomalarla abluka altına alarak yürüyüşe izin vermeyeceğini açıkladı. Baro başkanı Özkan Yücel, yürüyüşe izin verilene kadar baro önünde oturma eylemi yapacağını ve burayı terk etmeyeceklerini açıkladı. Baro yönetim kurulu sosyal medyadan ve WhatsApp üzerinden avukatları baro önündeki eyleme çağırdı. Baro önüne gelen avukatlar ve desteğe gelenlerle oturma eylemi yapıldı.

Kitleye açıklama yapan Özkan Yücel "22 Haziran'da Ankara'da baro başkanlarının önünü kapatan zihniyet ile bugün

burada bize barikat kuran, yürüyüşümü zü engelleyen zihniyet aynıdır. Pandemi nedeniyle sosyal mesafeyi bahane eden emniyet güçlerinin, 3 taraftan barikat kurarak bizleri buraya sıkıştırarak söylediklerinin bir inandırıcılığı yoktur. Biz savunmayı savunmaya devam edeceğiz, çoklu baro sistemini kabul etmeyeceğiz" dedi. Yücel'in konuşmasının ardından marşlar, alkış ve sloganlar ile coşkulu bir şekilde oturma eylemi devam etti.

Özkan Yücel avukatlara ve desteğe gelenlere "Yarın mecliste çoklu baro sistemi görüşülecek" diyerek kendisinin de Ankara'ya gideceğini açıkladı. Gece saat 23.00'e kadar süren oturma eyle-

minden sonra 30 Haziran Salı akşamı saat 19.00'da tüm meslektaşlarını baro önüne çağırdı. 30 Haziran'da da oturma eylemi yapacaklarını ifade eden Yücel, "Baro önüne gelen avukat arkadaşlarımız hazırlıklı gelsinler, valizleriyle gelsinler, her an Ankara'ya çağırabiliriz" dedi. Kitle saat 23.00'dan itibaren baro önünden ayrılmaya başladı.

ADANA

30 Haziran'da Adana'da yapılmak istenen savunma yürüyüşüne polis saldırdı. ÇHD sosyal medyadan yaptığı açıklamada "Adana'da yürümek isteyen avukatlara polis müdahalesi gerçekleşti,

yaşanan arbede sırasında gaz sıkıldı ve etkilenen meslektaşlarımız var. Direne direne kazanacağız, geçit yok!" dedi.

Savunma yürüyüşü polis saldırısı ile engellense de avukatlar Adana Adliyesi önünde oturma eylemi gerçekleştirdi.

BURSA

AKP iktidarının çoklu baro düzenlemesine karşı Bursa Barosu, 2 Temmuz'da Adliye Sarayı'nın bahçesinde oturma eylemi yaptı.

Öğlen 12.00-13.00 saatleri arasında gerçekleşen oturma eyleminde "Susma sustukça sıra sana gelecek!", "Savunma halkındır, susturalamaz!", "Direne direne kazanacağız!" sloganları atıldı.

Eylem sonunda Bursa Baro Başkanı Gürkan Altun, yarın gerçekleşecek merkezi Ankara eylemine katılım çağrısı yaptı.

Pandemi ve sosyalizm

Aylardır tüm dünya Covid-19 salgını-nı konuşuyor. Kişiler, kurumlar, örgütler, partiler, hükümetler çeşitli türden görüşler ve tutumlar açıklıyorlar. Bilim insanları virüsün bilimsel mahiyetini anlamaya ve açıklamaya, salgının muhtemel seyrini kestirmeye, bu arada hükümetleri daha ciddi önlemler almaya ikna etmeye çalışıyorlar. Dünya ve Türkiye solu, salgının toplumsal nedenleri, sınıfsal-siyasal etki ve sonuçları üzerinde duruyor. Pandeminin yakın gelecekteki seyrini, sınıf ilişkilerine ve sınıfsal güç dengelerine etkilerini, sınıflar mücadelesi için yaratması muhtemel sonuçlarını kestirmeye çalışıyor.

Koronavirüs, canlı türüne bile sokulamayan bir mikro organizma, aylardır tüm dünyayı kendine kilitlemekle kalmadı, sisteme ilişkin tüm yerleşik algıları da temelden sarstı. Egemen toplumsal sistem olarak kapitalizmin bazı temel gerçeklerini su yüzüne çıkardı. Başta ABD, İngiltere, Fransa ve İtalya olmak üzere dünyanın en zengin bir dizi ülkesi, kapitalist sistemin bu sözde refah adaları, salgına hazırlıksız yakalanarak ve salgınla mücadelede acz içinde kalarak, böylece kapitalist toplum gerçeğine ilişkin ciddi sorgulamaların önünü açtılar.

Sürecin toplam tablosu, kapitalist dünya sisteminin bu türden toplumsal felaketlerin yalnızca temel kaynağı değil, fakat üstesinden gelebilmenin de asıl engeli olduğunu gözler önüne serdi. Kapitalizm için aslolanın insan, onun temel maddi ve kültürel ihtiyaçları değil fakat yalnızca kar ve özel çıkar olduğu görüldü. Bir salgın döneminde bile kapitalist hükümetlerin politika ve tercihlerini belirleyen, hiç de genel toplum sağlığı değil, fakat yalnızca kapitalist tekellerin, bankaların ve şirketlerin çıkar ve ihtiyaçları olduğu ibretle izlenir hale geldi.

Tüm bunlar bir arada, günümüz dünyasına egemen kapitalist sistemin toplumsal, politik ve moral iflasını ortaya koyuyor. Bu gerçekte yeni bir şey değildir. Ağırlaşan toplumsal-siyasal sorunlarla, sonu gelmez savaşlarla, dönülemez noktalara hızla ilerleyen ağır çevre sorunlarıyla bu onyılların bir gerçeğidir. Fakat bir

İnsanlığın karşı karşıya kaldığı küresel sorunlara küresel çözümler, halklar arası kardeşçe işbirliği, dayanışma ve giderek bütünleşme, çevrenin ve doğanın korunması, tüm bunlar ancak kapitalist dünya sisteminin aşılması ölçüsünde olanaklıdır. Çıkış ve çözüm, devrimci enternasyonalizmden ve dünya devriminden geçmektedir. Pandemi üzerinden bir kez daha netleşen temel önemde ama sade gerçek budur.

anda tüm kıtalardaki milyonlarca insana yayılan ve yüzbinlercesinin seri ölümüne yolaçan bir salgın, böylece dünya ölçüsünde yarattığı sarsıntıyla, bunu birçok kimse için çok daha açık görülebilir, en azından hissedilebilir hale getirdi.

Bu gerçeklerin ışığında, salgının üzerine söylenmedik söz kalmayan güncel seyrini ve sonuçlarını bir yana bırakarak, sorunu daha geniş bir çerçevede anlamamızı kolaylaştıracak bazı temel gerçekleri özetlemeye çalışalım.

I

Kapitalizm tarih sahnesine daha baştan insanlık için çok ağır toplumsal bedeller yaratarak çıktı. İçerde “ilkel birikim” süreci ve dışarda sömürgecilik, birkaç yüz yıl boyunca, dünya ölçüsünde çok büyük insan kitlelerinin yaşamını cehenneme çevirdi. Burjuvazi daha en baştan, en büyük yıkımlar, en acımasız zulümler, en katlanılmaz acılar, en aş-

ğılık gasp, talan ve yağmalarla tarih sahnesine adım atmıştı. Marx’ın o çok veciz sözleriyle, kapitalizmin egemen bir toplumsal sistem haline gelme süreci, “*tepeden trnağa her gözeneğinden kan ve pislik damlayarak*” gerçekleşmişti.

Fakat kapitalizmin nihayet egemen hale gelmesi, toplumsal sorunların ve dolayısıyla bedellerin sonu değil, tersine, kalıcı ve yapısal bir hal alması anlamına geliyordu. Emek sömürsü, derin toplumsal eşitsizlikler, emekçiler için ağır çalışma ve yaşam koşulları, kötü beslenme, işsizlik, yoksulluk, yoksunluk, hastalık, kültürel gerilik, ruhsal ve moral çöküntü, tümü bir arada sistemin sonu gelmez yapısal ürünleriydi.

Bu sorunlar daha 19. yüzyılın ilk yarısında, yani kapitalizmin egemen bir sistem haline gelişinin başlangıcında, büyük “toplumsal sorun” kavramı içinde tanımlandılar. Aynı tarihi dönem boyunca “toplumsal sorun”a gitgide belirginleşen modern toplumsal mücadeleler ve

bu mücadelelerin bilinçli ifadesi olarak, modern sosyalist ve komünist akımların doğuşu eşlik etti. “Toplumsal sorun”u kurulu düzeni aşarak çözmeye çabalarına yönelik tutumu ve bunları döne döne sistemli biçimde ezme pratiği, burjuva sınıf egemenliğini, yalnızca toplumsal sorun ve felaketlerin değil, aynı zamanda her türden siyasal-kültürel gericiliğin de asıl kaynağı ve temel ekseni haline getirdi.

Kapitalist sistem artık yalnızca sonu gelmez savaşların değil kurumlaşmış siyasal gericiliğin de lanetli ve verimli toprağı idi. 20. yüzyıla birlikte girilen emperyalizm çağında, ilki emperyalist dünya savaşlarına doğru genişleyerek ve ikincisi faşizmi doğurarak, insanlık için yeni büyük toplumsal, siyasal ve kültürel felaketler hazırladılar. Emperyalizmin bir dünya egemenliği sistemi haline geldiği bu aynı çağda, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin katmerli sömürsü ve talanı görülmemiş boyutlara ulaştı. Bütün bu tarihsel süreç insanlığın büyük çoğunlu-

ğunu oluşturan ezilen ülke halkları için görülmemiş düzeyde maddi, kültürel ve insani yıkımlara ve acılara mal oldu.

II

Öte yandan aynı 20. yüzyıl, Ekim Devrimi’nin açtığı çığır içinde, kapitalist sistemden kaynaklanan büyük “toplumsal sorun”u çözmeye yönelik görkemli mücadelelere de sahne oldu. Bu mücadeleler yüzyılın ilk üç çeyreğinde büyük fırtınalar halinde yeryüzünü kapladı. Bunun sonucu olarak sisteme bir dizi alanda önemli darbeler vuruldu. Bu darbelerin dolaysız basıncı altında, hiç değilse emperyalist metropollerde ve yalnızca bir süre için, kapitalist düzen kendini belli sınırlarda reforme etme ihtiyacı duydu. Fakat yüzyılın son çeyreğinde dünyada devrim dalgası geri çekildi ve ardından dünya gericiliğinin son kırk yılı bulan büyük karşı saldırısı başladı.

Dörtüzdü yıldır emekçi insanın yanı sıra doğayı da hiçbir kural ve ölçü tanımadan hoyratça sömürüp yağmalayan kapitalist sistem, toplumsal devrim tehdidinden ve böylece her türlü engelden kurtulmuş olmanın verdiği pervasızlıkla, son kırk yılda bunu en yıkıcı ve tahrip edici boyutlara vardırdı. İnsana ödetilen sonu gelmez bedellerden daha başından beri doğa da payını alıyordu. Ama son kırk yıldaki aşırı yüklenme bunun artık gelip belli sınırlara dayandığını da gösterdi.

Bu sınırların ötesinde, doğanın milyonlarca yıl içinde oturmuş dengesinin geri dönülemez biçimde bozulması ve böylece bir bütün olarak canlı yaşamın yok olma akıbetiyle karşı karşıya kalması vardı. Bu tehdit ve tehlike, son kırk yıl içinde bir dizi gösterge üzerinden açığa çıktı ve halen de dolu dizgin ilerliyor. Çevre kirliliği, ozon tabakası, sera etkisi, küresel ısınma, beraberinde gündün güne artın felaketler getiren iklim sorunları, yenilenemez kaynakların hızlı tükenişi ve elbette tüm canlı yaşam dengesinin gitgide bozulması, biyo-çeşitlilikte fakirleşme, bitki ve hayvan türlerinin kayboluşu, canlı yaşamın çok zengin bir

alanı olan denizlerdeki büyük kirlenme vb., vb... Son yirmi yılda birbirini izleyen çeşitli türden salgınlar, dolayısıyla bugün tüm dünyayı sarsan Covid-19 salgını, bu tarihsel süreçten, bu sürecin bugün gelip dayandığı sınırlardan ayrı düşünülemez.

Kapitalizm bir sistem olarak artık insanlık için olduğu kadar, gezegenimizin doğal dengesi ve dolayısıyla tüm canlılar dünyası için de son derece ölümcül bir tehdit haline gelmiştir. Koronavirüs’ün, canlı türüne bile sokulamayan o mikro-organizmanın, şu günlerde tüm dünyaya kendiliğinden gösterdiği temel önemde ama basit gerçek işte budur.

III

Salgın ve hastalıkların doğal ya da biyolojik nedenlerden öteye, temelde toplumsal nedenlere dayalı olduğunu ortaya koyan marksist dünya görüşü, böylece toplum sağlığı sorunlarının ele alınışında köklü bir bakış açısı yeniliği getirmişti. Ekim Devrimi’nin zaferinin ardından ise Sovyetler Birliği bu bakış açısına dayalı bir toplum sağlığı uygulamasına yönelmiş, zaman içerisinde bu doğrultuda çok büyük başarılar elde etmişti. Nitekim Küba, bu geleneğin günümüzdeki temsilcisi olarak, sağlık alanında halen örnek bir ülke olarak duruyor tüm dünyanın gözleri önünde.

Yalnızca geline yerde değil fakat kapitalizmin tüm tarihsel geçmişi boyunca da hastalıkların ve salgınların doğal ya da biyolojik nedenlerine daha yakından bakıldığında, bunların gerçekte toplumsal sorunlarla sıkı sıkıya ilişkili olduğu görülür. Ağır ve sağlıksız çalışma koşulları, yoksulluk ve işsizlik, yetersiz ve kötü beslenme, sağlıksız barınma, temiz su kaynaklarından ve hijyen yaşam koşullarından yoksunluk, sağlıksız kent yaşamı ve genel çevresel koşullar, büyük çoğunluğun mahkûm edildiği kültürel gerilik ve cehalet vb., tümü birarada kapitalist sömürü ve özel mülkiyet düzeniyle kopmaz bağlar içinde bulunan bu ve benzer toplumsal nedenler, doğal/biyolojik nedenlerin etkide bulunabilmesinin de en

uygun zeminidirler.

Fakat son yarım yüzyılda buna yeni boyutlar eklenmiştir. Sorun neo-liberal saldırının büyük kitlelerin çalışma ve yaşam koşullarında yarattığı ağır ve çok yönlü yıkıcı etki ve sonuçlardan öteyedir. Bu aynı dönemde bir yandan doğanın yağması ve tahribatı görülmemiş boyutlar kazanırken, öte yandan tarımsal ve hayvansal üretim alanı dünya ölçüsünde çok uluslu tekellerin denetimine girmiştir. Böylece yaşamsal önemdeki gıda sektörü azami kar uğruna insan yaşamı için en yıkıcı uygulamaların deneme alanına dönüşmüştür. Tekelci amaçlar ve muazzam karlar uğruna hayvanların ve bitkilerin genetiğine müdahaleler, yanı sıra genel olarak gıda sanayiinde kullanılan kimyasallar, insan türünü hastalık ve salgınlara daha açık ve onlar karşısında daha savunmasız duruma düşürmüştür.

Nitekim “virüslerin artışı gıda üretimi ve çok uluslu şirketlerin kârlılığı ile yakından ilgilidir” tespitinden bulanan uzman bilim insanları, virüslerin neden daha tehlikeli hale geldiğini anlamayı hedefleyen herkes, endüstriyel tarım modelini ve özellikle de hayvancılık üretimini araştırmalıdır, diyorlar. Konuyu çok yakından incelemiş ve bu konuda kitap yazmış bir bilim insanı (Rob Wallece) günümüzde artık “sermayeden bağımsız patojen yoktur” diyor ve şöyle sürdürüyor: “*Sermaye, dünya çapında balta girmemiş ormanlar ve küçük çiftlik sahiplerine ait tarıma elverişli arazileri gasp etmekte başı çekiyor. ... daha önce bir yere sıkışıp kalmış patojenleri yerel çiftlik hayvanlarına ve insan topluluklarına yayacak şekilde sıraya diziyor.*”

“*... daha önce uzun zaman evrimleşmiş orman ekolojileri tarafından kontrol altında tutulan bu yeni patojenlerin birçoğu yayılmakta ve tüm dünyayı tehdit etmektedir.*”

“*Daha doğal ekolojilerin yerini alan, sermaye tarafından yönetilen tarım, patojenlerin en öldürücü ve bulaşıcı fenotiplerinin evrimleşebilmesine neden olan eksiksiz araçlar sunar. Ölümcül hastalıklar üretmek için daha iyi bir sistem tasar-*

layamazsınız...”

Bütün bunların anlamı ve özeti şudur: Hastalıkların ve salgınların doğal/biyolojik nedenleri ile toplumsal nedenleri arasındaki ayırım günümüz dünyasında giderek silikleşmiş, anlamını yitirmiştir. İkisini de harekete geçiren dinamikler geline yerde artık içiçe geçmiştir. İkisinin de kaynağında egemen kapitalist dünya düzeninin varlığı ve temel işleyiş yasası durmaktadır.

IV

Salgının özellikle Avrupa’yı kasıp kavurduğu günlerde, İngiliz *Guardian* gazetesinin haberine göre, dünyanın önde gelen biyo-çeşitlilik uzmanları Covid-19 pandemisi üzerine yayınladıkları bir ortak bilimsel makalede şu görüşe yer verdiler: “*Covid-19’un sorumlusu tek bir tür var; o da biziz. ... Son dönemdeki salgınlar, insan faaliyetlerinin doğrudan sonuçları, özellikle de her ne pahasına olursa olsun ekonomik büyümeye önem veren küresel mali ve ekonomik sistemlerimizin...*”

Resmi çevrelerin hassasiyetleri de gözetilerek son derece dikkatli bir dille kaleme alındığı anlaşılan salt “bilimsel” bir akademik makale bile, gerçekte bir biçimde sorunun tam da kaynağına işaret etmektен geri duramamıştır: “*Özellikle de her ne pahasına olursa olsun ekonomik büyümeye önem veren küresel mali ve ekonomik sistemlerimiz...*”

Sözü edilen “*ekonomik sistem*”in kapitalizm, “*ne pahasına olursa olsun ekonomik büyüme*” denilen olgunun ise, kapitalist devletler ve emperyalist tekeller arasında kıyasıya bir rekabet eşliğinde sürmekte olan sermaye birikimi süreci olduğunu biliyoruz.

Kapitalist toplumun temel yasası, sonu gelmez sermaye birikimidir. Kârlara sürekli olarak yeni kârlar eklenmelidir ve bu “serbest piyasa” diye yüceltilen o kurnalsız vahşi rekabet ortamında başarılmalıdır. Bu sonu gelmez bir süreçtir. Öylesine ki, birikim çarkının durması, kapitalizmin de kapitalizm olarak bitmesi

demektir.

Ama aşırı kâr hirsına dayalı bu sonsuz birikim sürecinin tek faturası insana (doğal olarak da temelde emekçi insana!) çıkmaz. Bunun öteki yüzünde doğaya, dolayısıyla tüm öteki canlılara ödetilen fatura vardır. Geline yerde “çevre sorunu” olarak tanımlanan ve canlı yaşamın halen bilinen tek örneği olan minnacık gezegenimizi bir bütün olarak tehdit eden çok daha ağır bir faturadır bu. Bütün “insani” özellikleri ve değerleri öğütüp tüketen, böylece insanı sürekli biçimde alçaltan kapitalist sistem, tam da bu aynı işi yaparken, o sonsuz sermaye birikimi süreci içinde, doğayı da ölçsüzce ve kuralsızca tüketmektedir. Doğanın milyonlarca yıllık evrim içinde oluşmuş düzeni ve dengeleri altüst olmakta, tam da bu durum, bir dizi alışılmadık yeni “doğal afet”in kaynağını oluşturmaktadır.

Dünyanın tüm ciddi ve dürüst, yani sermaye sınıfı tarafından satın alınamamış bilim insanlarının da saptadığı gibi, Koronavirüs ve dolayısıyla Covid-19 salgını, bu tarihi süreçten ayrı bir olgu değildir.

V

Kapitalist sistem salgın ve hastalıkların yalnızca asıl kaynağı değil, fakat onlarla başarıyla başa çıkabilmenin de temel engelidir. Covid-19 salgını karşısında kapitalist dünyanın patronu ABD'nin düştüğü durum ve hala da izlemekte olduğu politika, bunun çok açıklayıcı bir örneğidir. O ABD ki halen dünyanın en zengin ülkesidir, ama salgın karşısında en aciz ülke olarak durmaktadır orta yerde. Peki ama neden? Çünkü sahip olduğu o muazzam zenginlikler üzerinde sınımsız bir sermaye tekelidir. Sermaye içinse insan, insanın temel maddi ve kültürel ihtiyaçları değil, fakat sonu gelmez birikim, bunun için de insanın ve doğanın hoyratça sömürülüp yağmalanması esastır. ABD, bu kuralın en vahşi biçimde yaşandığı ülkelerin başında geldiği için, sahip olduğu muazzam zenginliklere, bilimsel ve teknolojik olanaklara rağmen, Covid-19 salgını karşısında en aciz durumdaki ülkelerin başında gelmektedir.

Olumlu örnek olarak özel bir çabayla öne çıkarılmaya çalışılan birkaç Avrupa ve Asya ülkesi dışında, gerçekte bu kapitalist dünyanın genel tablosudur. Özellikle son kırk yıl, yani sistemin neo-liberalizmle belirlenen o karşı saldırı dönemi, akla gelebilecek hemen herşeyin, bu arada her türden kamusal hizmet ya da ihtiyacın piyasalaştırılması, böylece kârlı bir sömürü alanına dönüştürülmesi dönemi oldu. Bundan sağlık hizmetleri de payına düşeni fazlasıyla aldı. Neo-liberal

saldırı toplum sağlığını kamusal bir sorun ve sorumluluk alanı olmaktan çıkardı, piyasasının aç gözlü insafına terketti.

Toplum sağlığını, dolayısıyla buna ilişkin ihtiyaç ve hizmetleri kamusal bir sorumluluk olarak ele almak, tarihte ilk kez Ekim Devrimi'yle birlikte tüm dünyanın gündemine girmişti. Sovyetler Birliği örneğinin ağırlığı altında ve elbette kapitalist ülkelerdeki zorlu toplumsal mücadeleler sayesinde, hiç değilse Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinde, devletler bu konuda bir dönem için sorumluluklar üstlenmek zorunda kaldılar. Devrim dalgasının çekilmesi, toplumsal mücadelelerin güç kaybetmesi ve Sovyetler Birliği'nin çözülmesiyle birlikte ise, tüm öteki iktisadi-toplumsal kazanımlara olduğu gibi sağlık alanındaki kazanımlara da toplu bir karşı saldırı başlatıldı. Bir bütün olarak kapitalist dünya, hemen tüm kamusal hizmetleri olduğu gibi sağlık hizmetlerini de kapitalist piyasanın vahşi kurallarına terketti. Bu emperyalist merkezler tarafından hemen tüm dünyaya özel bir politika olarak dayatıldı. Covid-19 salgını bunun en zengin toplumlar için bile ne anlama geldiğini herkese bütün açıklığı ile göstermektedir.

Sorun, kamusal sorumluluk bir yana bırakıldığı ve kamusal sağlık altyapısı önemli ölçüde tahrip edildiği için, salgına hazırlıksız ve donanımsız olarak yakalanmaktan da ibaret değildir. Salgınla birlikte kapitalist hükümetlerce izlenen politikalar aynı mantığın bir devamıdır. Elbette kapitalist hükümetler toplum yaşamını tehdit eden bu türden büyük bir salgın karşısında bir şeyler yapmak zorunda kalmaktadırlar. Ama mümkün merteye kapitalizmin mantığının elverdiği sınırlar içinde kalmaya çalışarak. Salgının bu denli yayılması, böylece topluma ödetilen çok yönlü faturanın bu denli büyümesi, emekçilerden, yoksul ve savunmasız kesimlerden özellikle olmak üzere, can kayıplarının bu denli ağırlaşması, tümüyle bu mantığın, buna dayalı politikanın bir sonucudur.

Dünya ölçüsündeki büyük bir toplumsal afet karşısında, ilkin tüm dünyanın yakın bir işbirliği ve ikinci olarak, her toplumun kendi içinde, afetle başarıyla baş edebilmek üzere, eldeki tüm olanakların ve birikmiş zenginliklerin toplum için seferber edilmesi beklenir. Ama bunların ikisi de kapitalist toplum düzeninin doğasıyla bağdaşmaz. İlkin, ülkeler arası

yakın işbirliği ve dayanışmanın yokluğunu şimdilik bir yana bırakarak, ikincisine bakalım. Salgın boyunca kapitalist hükümetler, toplumda birikmiş zenginliklerin ezici bölümünü tekelinde tutan bankaların ve teknelci şirketlerin varlıklarına hiçbir biçimde dokunmadıkları gibi, sınırlı kamu kaynaklarından aslan payını da bizzat onların hizmetine sunmak yoluna gittiler. Covid-19'a karşı önlemler çerçevesinde gürlütülü biçimde açıklanan sözde “paket”lerin her yerde (özellikle de Türkiye’de!) gerçek anlamı ve işlevi bu oldu. Büyük ve son derece tehlikeli bir salgın karşısında bile, toplumu savunma sorumluluğuna her şeyden önce banka ve teknelci şirketlerin savunulması, öncelikle onların güç ve çıkarlarının korunması üzerinden bakabilen bir kapitalist düzen gerçeği ile yüz yüzeyiz.

VI

Aynı tutum kendini “normal”e dönüş politikaları üzerinden de gösterdi. Hemen her ülkede hükümetlerin bu konudaki politikasını belirleyen de tekellerin çıkar ve tercihleri oldu. Salgının seyri ve muhtemel başka etkileri hala belirsizliğini koruyorken, özellikle üretim ve ticari alanlarda “normal”e dönüş aceleciliğinin gerisinde bu var. Ha-

yatın “normal”e dönmesi, tekeller için sermaye birikim sürecinin yeniden eski formatına dönmesi anlamına geliyor. Salgına karşı zorunlu önlemler, bu çarkı geçici olarak zayıflatmakla kalmıyor, tekellerin gerçekte kendilerine ait saydıkları kamu bütçesinden toplum için bazı paylar ayrılmasını da gerektiriyordu. Kapitalist tekeller içinse bu bir “israf” demektir. (Özellikle Türkiye’de bunun ibret verici örnekleri yaşandı. Sokağa çıkma yasaklarının yalnızca hafta sonlarına ya da bayram tatillerine denk getirilmesi bunun bir ifadesiydi. Zira bu sınırlarda bir sokağa çıkma yasasının kamu bütçesine getirebileceği özel bir yük yoktu!)

Teknolojik gelişmenin ve zenginlik birikiminin bugünkü gelişim düzeyinde, hiç değilse az çok gelişmiş ülkelerde, değil haftalar, aylar boyunca bile zorunlu olanlar (beslenme, temizlik, sağlık, ısınma, aydınlanma, taşımacılık vb.) dışında tüm öteki üretim alan ya da dallarında hayatın durmasının normalde toplum yaşamını fazlaca etkilememesi beklenir. Birikmiş zenginlikler ve olanaklar, toplu-

mun yaşamını asgari ihtiyaçlar çerçevesinde aylar boyunca idame ettirebilmesine pekala fazlasıyla yeter. Bu arada hem insanlar hem doğa nefes almak olanağı bulur, bir nebze olsun dinlenir, bir ölçüde olsun tazelenir, yeni güç toplar...

Ama hayır, bu bugünkü sistem içinde olmaz, olamaz! Bu kapitalist toplum düzeninin doğasına aykırıdır. Bunun olabilmesi için, temel üretim araçlarının ve birikmiş zenginliklerin tüm topluma ait olması gerekir. Öldürücü sorun şu ki, kapitalist sistemde sözkonusu zenginlikler yalnızca asalak bir azınlığın elinde, mendeneden tekelindedir. Bu azınlık, birikmiş zenginliği toplumun hizmetine vermediği ve doğası gereği veremeyeceği için de, bir an önce “normal yaşam”a dönmek, yani salgına karşı önlemleri hızla gevşetmek, tüm hükümetler tarafından peş peşe gündeme getirildi, getiriliyor. Sistem için “normale dönmek”, sömürüye dayalı sermaye birikim süreci çarklarını dizginsizce serbest bırakmak anlamına geliyor.

Bunun yalnızca salgının yeni dalgalar halinde büyümesine yol açmasından, böylece toplumlara çok daha ağır bedellere mal olmasından korkulmaktadır ki, büyük ihtimalle olacak olan da budur. (Nitekim kapitalist hükümetler şimdiden toplumları bir “ikinci dalga”ya alıştırma çabası içindeler). Ama sermayenin sömürü ve birikim çarkı, bu çarkların tekeller ve devletler arasında dış dış bir rekabet içinde, dolayısıyla birbirleri karşısında üstünlük elde etmek üzere kıyasıya dönmesi ihtiyacı, kapitalist hükümetleri “normal”e dönme kumarında da birbirleriyle yarışa yöneltebilmektedir.

VII

Kapitalist ekonominin temel işleyiş yasası artı-değer sömürüsü, buna dayalı sürekli sermaye birikimidir. İnsan ihtiyaçları burada yalnızca bir araçtır; amaca hizmet ettiği, yani yeterince kârlı olduğu sürece bir anlam taşır. Kârlılığını yitirdiğinde anlamını da yitirir. Bu durumda sermaye, iş görmekte olduğu alandaki insan ihtiyaçlarına aldırılmayarak, daha kârlı bulduğu yeni alanlara yönelir. Sosyalizm içinse asolan toplumun temel maddi ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Temel insan ihtiyaçlarının karşılanmasına dayalı sosyalist bir ekonomide insanın insan tarafından sömürüsü olmadığı gibi, azami kar hirsının ve piyasa mekanizmalarının güdülediği doğanın kuralsızca ve ölçsüzce yağması da yoktur.

Kapitalizm ile sosyalizm arasındaki temel ilkesel fark, kendini toplum sağlığı sorunlarına yaklaşımda da gösterir. Kapitalizm, kronik biçimde ürettiği toplumsal sorunlar ile insan sağlığını sürekli biçim-

Büyük ve son derece tehlikeli bir salgın karşısında bile, toplumu savunma sorumluluğuna her şeyden önce banka ve teknelci şirketlerin savunulması, öncelikle onların güç ve çıkarlarının korunması üzerinden bakabilen bir kapitalist düzen gerçeği ile yüz yüzeyiz.

de bozar. Böylece doğan sağlık sorunlarını ise kendisi için son derece kârlı bir sömürü alanı olarak kullanır. Kapitalist düzende bakım ve iyileştirme hizmetleri, tıbbi yatırım ve araştırmalar, silah sanayi denli kârlı bir sektör olan ilaç üretimi, tüm bunların belirleyici ilkesi, tüm öteki sanayi ve hizmet kollarında olduğu gibi, azami ölçüde kârlılıktır. Sömürüye, kâra ve piyasaya dayalı bir ekonomik mantık ve işleyiş içinde başka türlü de olamaz.

Temel üretim araçlarını ve birikmiş zenginlikleri topluma mal eden ve toplum ihtiyaçlarına dayalı bir planlama ile piyasa anarşisine son veren sosyalizm içinse aslolan toplumun sağlığıdır. Sosyalizmde insan sağlığı ilke olarak kamusal bir sorumluluk alanıdır. Toplumsal devrim burjuva sınıf düzenini yıkararak, böylece toplum sağlığını kronik biçimde çok yönlü olarak bozan toplumsal zemine de öldürücü darbeyi vurmuş olur. Sermayenin elinde ya da denetimindeki tüm sağlık kuruluşlarına ve ilaç fabrikalarına el koyarak işçilerin denetimine veren toplumsal devrim, daha ilk adımda herkese eşit, ücretsiz ve kaliteli bir sağlık hizmetine yönelir. Eldeki imkanları ve kaynakları bu doğrultuda seferber eder. Sosyalizmde insan sağlığı için koruyucu önlem ve hizmetler, kısaca "koruyucu hekimlik" dediğimiz ilke esastır. Çalışma ve yaşam koşullarını toplumun tümü için iyileştirme, toplumun maddi ve kültürel yaşam düzeyini sistemli çabalarla yükseltme kaygısı, buna dayalı politika, önlem ve uygulamalar, salgın ve hastalıkların toplumsal nedenlerini temelden ortadan kaldırılabilmeyen köklü ve kalıcı çözüm yoludur.

VIII

Çarlık Rusya'sından son derece geri bir toplumsal-kültürel miras devralan, daha bir de üç yıllık emperyalist savaşın ardından dört yıllık iç savaşın yarattığı ağır yıkımla yüz yüze kalan Sovyet iktidarı, tüm elverişsiz koşullara rağmen daha ilk adımında toplum sağlığına ilişkin sosyalist ilke ve esaslara göre hareket etti. Muzaffer devrimin daha ilk haftasında tüm ücretli emekçiler için "Tam Sosyal Sigorta" getirildi. İşçi sınıfı ve emekçilerin genel sağlığı için hayati önemde bir konu olan azami işgünü, gelişmiş Avrupa'nın tümünden önce 8 saate indirildi (devrimin onuncu yılında ise 7 saate indirilecekti). Devrimin henüz ilk yarıyılı ancak dolmuşken, dünya tarihinde ilk kez olarak toplum sağlığını iş edinecek Sağlık Bakanlığı kuruldu. İç savaşın tüm şiddetiyle sürdüğü o günlerde salgın hastalıklara (kolera, tifüs, İspanyol gribi, frengi vb.) karşı sistemli mücadele gündeme alındı.

Mart 1919'da yenilenen parti programında, bu tür önlemlerin doğası gereği burjuva düzen koşullarında uygulanamaz olduğunun da altı çizilerek, halk sağlığı alanında koruyucu ve önleyici politikaların belirleyici önemi vurgulandı: "*Rusya Komünist Partisi (Bolşevik), halk sağlığının korunmasına yönelik faaliyetlerinin temelinde, her şeyden önce hastalıkların gelişimini önlemeye yönelik geniş koruyucu ve önleyici önlemlerin uygulanmasına inanmaktadır.*" Bu yaklaşımın bir gereği olarak, daha 1920'li yıllarda sağlık bütçesinin yarısında fazlası koruyucu önlem ve hizmetlere ayrıldı.

Herkes için "*parasız tıbbi bakım ve tedavinin sağlanması*" temel bir hak olarak kayıt altına alındığı yeni parti programında, çevrenin korunmasına ilişkin şu çok önemli hususa da yer verildi: "*Kamuya açık bütün yerlerde sağlık koşullarının iyileştirilmesi; toprağın, suyun ve havanın korunması...*"

Ekim Devrimi'nin ürünü Sovyet iktidarı, Avrupa'da çevreci akımların doğmasından ve çevreciliğin bir tür moda akım haline almasından altmış küsur yıl önce, "*toprağın, suyun ve havanın korunmasını*" program hedefi olarak ortaya koyuyordu. Bu amaç ve hedefin bir gereği olarak sanayi bölgelerinin yerleşim yerlerinin uzağında kurulması esasını kabul edildi ve genel bir kural olarak uygulandı. Kentsel altyapının kurulması ve kentin korunması bu bakış açısıyla ele alındı.

Geri toplumsal-kültürel koşulların ötesinde, eski toplumdan daha bir de savaş ve iç savaşın çok ağır yıkıntısını devralan Sovyet ülkesinde ve daha 1920'li yıllarda, bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı mücadelede çok büyük başarılar

elde edildi. Çalışma ve yaşam koşulları ile toplum sağlığı arasındaki kopmaz bağı gözönünde bulundurmak, Sovyetler Birliği'nde izlenen sağlık politikalarının temeliydi. Bu çerçevede, emeğin korunmasına, bunun bir parçası olarak fabrika ve atölyelerde çalışma koşullarının iyileştirilmesine, toplumsal beslenmenin bilimsel ve hijyenik temelde düzenlenmesine, başta konut sorunu olmak üzere emekçilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesine, sağlığa uygun bir kentsel altyapının kurulmasına yönelik sistemli çabalar, yanısıra çocuk sağlığına ve toplum düzeyinde kitle sporuna verilen çok özel önem, tüm bunlar birarada, toplum sağlığı alanındaki başarıların sağlam zeminini oluşturdu.

Kapitalist ülkelerde olduğu gibi iyileştirilmek üzere sağlık merkezlerinde hasta beklenmedi, önleyici ve koruyucu sağlık hizmetleri en ücra yerlere kadar bizzat halkın ayağına götürüldü. Hekimler, işçilerin rutin muayenelerinin yanı sıra, çalışma ortamının sağlık ve güvenlik bakımından denetimi çalışmalarına bizzat katılmak durumundaydılar. Sanayi kuruluşlarının işçi sağlığı ve güvenliği yönünden devlet ve sendika müfettişleri tarafından düzenli biçimde denetlenmesi, zorunlu kılınan uygulamalardan bir ötekiydi.

Özetle hastalık üreten toplumsal ve doğal zemininin kurutulması, Sovyet sağlık politikasının temel önemde ilkesel yaklaşımı oldu.

IX

Ekim Devrimi'ne kadar toplum sağlığına kamusal bir sorumluluk alanı olarak yaklaşmak kapitalist dünyaya tümüyle

yabancıydı. Sovyetler Birliği'nin bu alandaki yaklaşım ve başarılarının zaman içinde kapitalist dünyayı şu veya bu ölçüde etkilemesi ise kaçınılmazdı. Fakat bu basıncın sözü edilebilir bazı ilk sonuçlarını vermesi için ikinci emperyalist dünya savaşı sonrasını beklemek gerekecekti. Savaş sonrasında kapitalist ekonomideki genişleme döneminin de sağladığı elverişli konjonktürde, Sovyetler Birliği örneğinin dolaysız basıncı altında ve elbette zorlu toplumsal mücadelelerin bir sonucu olarak, bir dizi kapitalist ülkede halk sağlığı sorununun kamusal bir sorumluluk alanı sayılması kabul gördü. Devrimci işçi hareketini güçten düşürmek, böylece toplumsal devrim tehdidini zayıflatmak üzere ve özellikle sosyal-demokrat hükümetler döneminde, başka bazı toplumsal sorunlar yanında halk sağlığı alanında önemli reformlar gerçekleştirildi. "Sosyal refah devleti" iddiası bunun sonucu olarak ortaya atıldı ve bir parça inandırıcı olabildi.

Fakat savaş sonrası döneminin iktisadi genişleme dönemi yerini hala da aşılamayan küresel ekonomik bunalıma bırakır bırakmaz, ki bu dünyada devrim dalgasının hızla geri çekildiği 1980'lerin başına denk gelir, "sosyal refah devleti" olmakla övünenler de dahil olmak üzere, tüm kapitalist dünyada emekçilerin iktisadi-toplumsal kazanımlarına karşı genel bir saldırı gündeme getirildi. Doğal olarak sağlık alanı da bundan payını gereğince aldı. '90'lı yıllara dönülürken, yani tam da Ekim Devrimi'nin açtığı çığır içinde yaratılmış toplumsal-siyasal mevzilerin biçimsel varlığının da son bulmasıyla birlikte, bu saldırılara yeni boyutlar eklendi. Bunun bir parçası olarak halk sağlığı sorunu da büyük ölçüde sermaye-

nin ayrıcalıklı bir yatırım ve sömürü alanı haline getirildi. Artık kamusal sorumluluk değil fakat serbest piyasa egemendi.

Ekim, işçi sınıfının ve emekçilerin kazanımlarına karşı neo-liberal saldırının artık emperyalist metropollerde de gemi azağına aldığı bir sırada, Mart 2005'te, kapsamlı bir başyazı yayınladı (Sayı: 241). **"Sosyal Devlet'in ve Sosyal Barışın Sonu** başlıklı bu yazının nispeten geniş bir bölümünü **Ekim**'in bu sayısında yeniden sunuyoruz. Dayandığı temel fikre uygun farklı bir başlık altında: **150 Yılın Aynasında Devrim-Reform Diyalektiği**. (Metnin tamamına tkip.org sitesinden ya da **Parti Değerlendirmeleri- 2** kitabından ulaşılabilir...)

Aşağıdaki pasajları sözünü ettiğimiz başyazıdan aktarıyoruz:

"Genel planda ele alındığında işçi sınıfının ve emekçilerin kapitalist sistem içindeki iktisadi, sosyal ve siyasal kazanımları, hiç de kolayından burjuvazinin bir ihansı değil, fakat uzun onyılları bulan zorlu sınıf mücadelelerinin ürünü olmuşlardır. Bu tarihsel gerçek sermayenin bugünkü saldırılarına ilişkin hemen her ilericidevrimci değerlendirmede haklı olarak dile getirilmektedir. Fakat bu çerçevede altı özel olarak çizilmesi gereken temel önemde bir nokta, gerek bu kazanımların geçmişte elde edilmesinin ve gerekse de aynı kazanımların bugün yitirilmesinin dünya ölçüsündeki sınıf mücadelesinin genel durumuyla kopmaz ilişkisidir. Gelişmiş kapitalist ülkeler söz konusu olduğunda özellikle geçerli olan bu olgu, tam da bu ülkelerdeki kazanımların en ölçsüz saldırılara konu olduğu bugün her zamankinden daha çok göz önünde bulundurulmalıdır.

"Dünya ölçüsünde sosyalizm güçlü ve prestijli bir akım iken, devrimci sınıf mücadeleleri dünyanın dört bir yanında çeşitli biçimleriyle sürüyorken, bunun önemli yansımalarından biri olarak ön saflarını komünistlerin tuttuğu uluslararası devrimci işçi hareketi güçlü ve örgütleyken, metropol ülkelerin emperyalist burjuvazisi kendi ülkesindeki işçilerin sınırlı mücadelelerini bile, onları tatmin edecek ve yatıştırarak, böylece sisteme bağlayacak tavizlerle karşılama yoluna gidebilmiş, gitmek zorunda kalmıştı. Savaşı izleyen birkaç onyıllık kapitalist büyüme dönemi (ve bu dönemin keynesyen ekonomik politikaları) bunu ayrıca kolaylaştırmış olsa bile, kurumlaşan ve "sosyal devlet" olarak devrim ve sosyalizme karşı bir savunma siperi haline getirilen iktisadi ve sosyal reformların gerisinde, temelde bu, yani dünya devrim sürecinin dolaysız basıncı vardı. Bağımlı ülkelerde yaygın biçimde gericilik, beyaz terör ve faşist diktatörlük rejimleri ile karşılanan bu basınç, metropol ülkelerde iktisadi-

di-sosyal tavizler/reformlarla çelişkilerin yumuşatılması, böylece emekçilerin yatıştırılması yoluyla göğüslenmişti.

"Buradan bakıldığında işçi sınıfı ve emekçilerin metropol ülkelerdeki kazanımları dar anlamda her bir ülkenin kendi işçi ve emekçilerinin verdikleri ulusal mücadelelerin ürünü olmaktan çok, büyük ölçüde dünya ölçüsündeki devrimci sürecin yan ürünleriydiler. Buna elbette her bir ülkenin kendi içindeki sınıf mücadeleleri de dahildi, ama tayin edici çerçeve uluslararası çapta, yani dünya ölçüsünde oluşmaktaydı. Dolayısıyla burada söz konusu olan, devrim-reform diyalektiğinin uluslararası düzlemdeki işleyişi ve sonuçları idi. Sosyalizme yönelen toplumlardan ve etkili sosyal ve siyasal mücadelelere sahne olan bağımlı ülkelerden gelen basınç, gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfının örgütlü basıncı ile de birleşince, sosyal tavizler vermek ve giderek bunu bir politika ("sosyal devlet") olarak da benimsemek, hele

de kapitalist genişleme konjonktürü bunu kolaylaştırıyorsa, batılı burjuvazi için tutulabilecek en uygun yol olmuştu.

"70'li yılların ortasında patlak veren ve hala da aşılama-yan yeni ekonomik bunalımla birlikte bu yolun sonuna gelinmiş oldu. Emperyalist burjuvazinin '80'li yıllarla birlikte başlayan neo-liberal saldırısının anlamı işçi sınıfının ve emekçilerin sosyal kazanımlarının sistematik biçimde gasp edilmesinden başka bir şey değildi.

"Aynı yıllar dünyada devrim dalgasının düşmesi ve gerçekte ne olduğundan bağımsız olarak, sosyalizm alternatifini simgeleyen 'Doğu Bloku'ndaki bunalımın ağırlaşmasıyla karakterize olmaktadır. '80'li yılların sonunda bu blokun dağılmasına varan tarihi önemdeki bu gelişmeler, gündemdeki neo-liberal saldırıyı ayrıca kolaylaştırıyordu. '89 çöküşü ile bunu izleyen uluslararası gericilik dalgası ortamında devrim ve sosyalizm akımının tümünden güçsüz duruma düşmesinden sonra ise, uluslararası sermayenin kapsamlı saldırısı karşısında ortada neredeyse hiçbir engel kalmadı. Ortada bir engel kalmadığı gibi, tam da bu aynı gelişmelerin bir sonucu olarak kapitalist dünyadaki iç çelişmelerin önünün açılması ve bunun bir parçası olarak iktisadi rekabetin iyice şiddetlenmesi, beraberinde sosyal saldırının da şiddetlendirilmesini getirmiş oldu."

"Böylece uluslararası devrimci dalganın yükselişiyle karakterize olan ortamda verilen tavizler, bu dalganın kırıldığı tarihi koşullarda bir bir geri alınmaya başlandı. Zamanında devrimci sürecin yan ürünü reformlar olarak kazanılanlar, artık karşı-devrimci sürecin ürünü 'reform' politikalarıyla kısıtlanmakta ya da tümünden gasp edilmekteydi. Bugün hala da bu sürecin içindeyiz ve saldırıların günden güne ağırlaşarak sürdüğünü görüyoruz..."

Özetle 20. yüzyılın ikinci yarısında kapitalist dünyanın zengin metropollerini belli sınırlarda "terbiye" eden, bir dizi toplumsal, siyasal ve kültürel kazanımın önünü açan, bunun bir parçası olarak da halk sağlığının şu veya bu ölçüde kamusal bir sorumluluk alanı olarak ele alınmasını sağlayan, tam da Ekim Devrimi'nin açtığı çığır içindeki gelişmelerin toplam basıncıydı. Bu basınç ortadan kalkar kalkmaz, elde edilen kazanımlar ya da zorunlu olarak verilen tavizler, son kırk yılın karşı saldırısıyla önemli ölçüde geri alındı. Bugün bu geri alma süreci hala da hız kesmeden devam etmektedir.

Covid-19 salgını, bu karşı saldırının sağlık alanındaki sonuçlarının ne anlama geldiğini dünya ölçüsünde göstermiş oldu. İnsanlığın karşı karşıya kaldığı bu küresel felaket,

kapitalist dünyada sağlık sisteminin ne durumda olduğunu, en gelişmiş kapitalist metropoller üzerinden ibret verici biçimde ortaya koydu. Neo-liberal acımasızlığın son kırk yılda kamu sağlığı sistemini nasıl çökertmiş olduğu açığa çıktı. Tüm diğer kamusal hizmetler gibi sağlık hizmetlerinin de metalaştırılmasının, sömürü ve soygun alanı haline getirilmesinin nelere yol açabileceği, gündemdeki küresel salgın üzerinden somut olarak görülmüş oldu.

İnsanlık, elbette özellikle emekçiler ve ezilenler dünyası, hele de emperyalist metropollerin işçi sınıfı, Ekim Devrimi'nin açtığı çığıra, en elverişsiz tarihi-toplumsal koşullarda ve acımasız bir kuşatma altında gerçekleşmiş sosyalizmin o kusurlu biçimine bile, ne çok şey borçlu olduğunu zaman içinde çok daha iyi anlayacaktır.

X

Pandemi başlayalı beri sonrasına ilişkin olarak çeşitli türden görüşler ortaya

konulmaktadır. Bilimsel ölçütlerin elverdiği sınırlar içinde kestirimde bulunmaya dayalı olanlar dışında bu görüşler spekülasyondan öte bir değer taşımamaktadır. Ağır merkezli oluşturan ülke ya da bölgeler değişse de pandemi hala dünya ölçüsünde etkisini sürdürmektedir ve bunun nereye varabileceğini kestirmek de şu an için olanaklı değildir. Emperyalist ekonomi ve finans kuruluşları bile kendi tahminlerini ortaya koyarlarken bunu "ikinci bir dalga olması durumunda" kaydıyla birlikte yapmakta, bu ikinci ihtimali gözetererek tümüyle başka tahminler sıralamaktadırlar. Bunun kendisi durumun halen belirsizliğini koruduğunun bir göstergesidir.

Bugünden kesin olan, pandeminin kapitalist sistemin yapısal zaaflarını ortaya çıkarması, küresel salgınla etkin mücadelede güçsüzlüğünü ve yeteneksizliğini gözler önüne sermesidir. Bunun sınıflar mücadelesi için tam hangi sonuçları doğurabileceğini bugünden kestirmeyiz. Ama sisteme temel karakterini veren başlıca çelişmelerin daha da keskinleşeceğini bugünden öngörebiliriz. Nitekim bunun işaretleri günden güne çoğalmaktadır.

Gündelik hayatın sınırlandırılmasına ilişkin pandemi önlemlerinden hareketle, özellikle bazı kültürlü küçük-burjuva çevrelerde, bundan böyle sistemin insanların hayatlarını nasıl denetim altına alabileceği, kitleleri sürüleştiren nasıl kolayca yönlendirebileceği üzerine karamsar spekülasyonlar yapıyordu. Ama ABD'deki bir polis cinayeti bile bizzat bu ülkede, hemen ardından tüm dünyada birikmiş öfkeyi açığa çıkararak ve sürmekte olan salgın koşullarına rağmen geniş kalabalıklar halinde sokağa taşarak, bu türden spekülasyonların yersizliğini göstermeye yetti. Pandemiden önce, üstelik daha geçen sonbaharda dünya ölçüsünde milyonlarca insan haftalar boyu sokaklarda ve meydanlardaydı. Bunu pandemi günlerinde görmüş olduk ve pandemiden sonra da göreceğimize kesin gözüyle bakabiliriz. Küresel düzeydeki her yeni önemli gelişme, sistemin tükenmekte olduğunu, emekçi kitlelere ve özellikle de gençliğe güven ve umut vermediğini ve en önemlisi, bu durumun hiç de çaresizce sineye çekilmeyeceğini gösteriyor. (Uzun yıllardır Fransız liberal solunun kürsüsü olan bir yayın organında, tam da şu günlerde, "sınıf mücadelesinin geri dönüşü" üzerine uzun incelemelerin yayınlanması ve son kırk yıldır "sınıfların ve sınıf mücadelesinin artık bittiği" üzerine söz söyleyen, yeni teoriler geliştiren, kitaplar çıkaran sözde ünlü filozof ve düşünürlerle inceden inceye alay edilmesi dikkate değer bir işarettir).

Pandemi başladığında beri ve sürecin

seyrine paralel olarak, emperyalist ekonomi ve finans kuruluşları tüm dünyayı sarsan bu büyük salgının ekonomik ve sosyal faturası üzerine birbirini izleyen tahminlerde bulunmaktadır, oluşacak muhtemel tablo üzerine birbirinden karamsar görüşler ileri sürmektedirler. Dünya ölçüsünde büyük bir ekonomik daralmadan, yüzmilyonlarca tam zamanlı işçinin işini yitirmesinden, 1,6 milyar kayıt dışı çalışanın gelir kaynaklarından yoksun kalarak sefaletе düşmesinden, her ülkede binlerce, onbinlerce küçük ve orta ölçekli şirketin batmasından, büyük bir borç krizinin patlak vermesinden vb. söz etmektedirler. Tüm bu tahminler, ne denli isabetli olduklarından bağımsız olarak, dünya ölçüsünde sermayenin emeğe karşı gündeme getireceği geniş çaplı bir saldırısının hem habercisi hem de şimdiden rasyonalize edilerek meşrulaştırılması olarak görülmelidirler.

Görünürde bunun nedeni Covid-19 salgınının ekonomide yarattığı yıkıcı koşullardır. Oysa gerçekte sözkonusu olan bir kez daha kapitalist dünya sisteminin akıl ve insanlık dışı doğasıdır. Günümüz dünyasında çok ileri düzeyde gelişmiş üretim araçları, her ülkede organize bir üretim ve hizmet aygıtı, dünyanın toplamında birikmiş muazzam zenginlikler var. Bütün bunlara rağmen, bir salgının mal ve hizmet üretiminde ve dolaşımında yarattığı geçici bir daralma, nasıl olur da yüzmilyonlarca insanın işsiz kalmasına ve milyarlarcasının da yoksullaşmasına neden olabilir? Yanıt bir kez daha ve basitçe, üretim araçları ve birikmiş zenginlikler üzerindeki sermaye tekeli, kapitalist düzen altında ekonominin ve ticaretin buna göre şekillenen kendine özgü işleyiş mantığıdır.

Bu açık gerçeğe rağmen, tüm ülkelerde sermaye sınıfının, salgının kapitalist ekonomiye etkilerini işçi sınıfına ve emekçilere fatura etmeye yöneleceğine kesin gözüyle bakabiliriz. Bu ise sistemin temel çelişmelerinden biri olan emek-sermaye çelişkesinin kaçınılmaz biçimde daha da keskinleşmesi sonucunu doğuracaktır. Bunun sınıflar mücadelesi planında hangi sonuçlar doğurabileceğini ise, her ülkede ve genel olarak dünyada bir dizi karmaşık etkene sıkı sıkıya bağlı bu süreci ancak yaşayarak görebileceğiz.

Benzer nedenlerden dolayı önümüzdeki dönemde emperyalizm ve ezilen halklar arasındaki çelişme de yeni bir düzeyde keskinleşecektir. Zira her bir ülkede işçi sınıfına ve emekçilere ödetilecek çok yönlü faturayı, dünya genelinde emperyalist güç odaklarınca güçsüz ülkelere ve dolayısıyla ezilen halklara dayatılacak politikalar tamamlayacaktır. Halklar yalnızca iktisadi ve sosyal saldırıların değil,

siyasal ve kültürel gericiğin, emperyalist saldırganlık ve savaşların yaratacağı yeni yıkımların sonuçlarıyla da yüz yüze kalacaklardır.

Sistemin bir başka temel önemde çelişmesi olan emperyalistler arası çelişkinin pandemi sonrası tablosu ise bugünden gözler önündedir. Başlıca emperyalist güç odakları arasındaki çekişme ve gerginlikler, pandemiyle birlikte yeni boyutlar kazanmış durumda. Özellikle Amerikan emperyalizmi, pandemi vesilesiyle Çin'i özel bir hedef haline getirerek, ilişkileri gerdikçe germektedir. Avrupalı emperyalistlerin yanısıra uzak doğuda öteki bazı ülkeleri de yanına alarak Çin'i kuşatmaya, sermaye kaçışlarını özendirerek ekonomisini zayıflatmaya çalışmaktadır.

Tüm dünyanın kanıksama içinde izlediği bu gelişme, gerçekte kapitalist dünya sisteminin bir başka temel önemde yapısal gerçeğini ortaya koymaktadır. Adı üzerinde, küresel düzeydeki salgınla birlikte tüm insanlık ortak bir felaketle yüz yüzedir. Normal olarak böyle bir ortak felaket karşısında, küresel düzeyde yakın işbirliği ve sıkı bir dayanışma beklenir. Oysa kapitalizm koşullarında bu olanaksızdır, pandemi döneminin bir kez daha ve tüm açıklığı ile göstermiş bulunduğu gibi.

Küresel salgın döneminde, kapitalist dünyada ülkeler arası destek ve dayanışma bir yana, her bir kapitalist hükümet kendi hükümlerini alanını kurtarmaya bakmış, dahası her biri rezalet ölçüsünde bencilce hesaplar içinde hareket etmiştir. Bencillik, rekabet, çekişme, güvensizlik, düşmanlık, birbirinin ayağını kaydırma,

birbirine göre üstünlük sağlama vb., kapitalist dünya sisteminin, onun oluşturduğu devletler topluluğunun küresel salgın gerçeği üzerinden bir kez daha tescil edilen gerçek karakteri bu olmuştur.

XI

İnsanlığın karşı karşıya kaldığı küresel sorunlara küresel çözümler, halklar arası kardeşçe işbirliği, dayanışma ve giderek bütünleşme, çevrenin ve doğanın korunması, tüm bunlar ancak kapitalist dünya sisteminin aşılması ölçüsünde olanaklıdır. Çıkış ve çözüm, devrimci enternasyonalizmden ve dünya devriminden geçmektedir. Pandemi üzerinden bir kez daha netleşen temel önemde ama sade gerçek budur.

Bugünkü dünya tablosu üzerinden bu zor, uzak ve belirsiz bir hedef olarak görünüyor. Ama bu yalnızca görünüşte böyledir. Bir polis cinayetinin bile bir dizi ülkede büyük kalabalıkları ayağa kaldırmaması, günümüz dünyasının bir başka temel önemde gerçeğidir. İrkçılığa karşı öfke gibi görünen bu ayağa kalkışın gerisindeki sosyal nedenleri ve dolayısıyla sınıfsal dinamikleri göremek için kör olmak gerekir.

Küresel salgının bir kez daha netleştirdiği temel önemde başka gerçekler de var. Günümüz dünyasında toplumu sırtında taşıyan işçi sınıfı olduğunun en kör gözlerle bile görülebilir hale gelmesi gerçeği örneğin. Pandemi döneminde çok şey durdu, ama temel insani ihtiyaçlara yönelik mal ve hizmet üretimi durmadı. Bunu gerçekleştiren ise her zamanki gibi her ülkenin işçi sınıflarıydı.

Pandemi döneminde bir dizi şeyden vazgeçilebildi. Ama zorunlu yaşam ve geçim araçları ile temel hizmetlerden bir an olsun vazgeçilemedi. Bunların tümü de doğal olarak maddi üretim ve çalışma süreci içinde karşılandılar. Ve her ülkede bunu sağlayan işçi sınıfıydı. Modern toplumu ve yaşamı sırtlayan sınıf...

Bu sınıf geçen yüzyılın ikinci on yılında, Rusya'da, yeni bir dünyanın kapılarını araladı. Düşünülebilecek en elverişsiz uluslararası koşullarda, acımasız bir yıkıcı kuşatma altında ve son derece geri bir toplumsal-kültürel mirasla işe başladı. Buna rağmen kısa zamanda ve bir dizi alanda, insanlığa yepyeni örnekler sundu. Bunun kamu sağlığı ve özel olarak pandemi üzerinden anlamına işaret etmiş bulunuyoruz. Yalnızca konumuz sınırlarında ve yalnızca bununla sınırlı bir örnek olarak.

Bu sınıf fiziki toplumsal varlığıyla günümüz dünyasında her zamankinden daha yaygın ve daha kalabalıktır. Ve pandeminin bir kez daha gösterdiği gibi, toplum yaşamının ana eksenini olarak en vazgeçilmez güçtür. Küresel salgınlara karşı olduğu kadar kapitalizmin ürettiği her türden küresel soruna köklü ve kalıcı çözüm de, bu sınıfın yeni bir dünyanın kapısını yeniden aralayabilmesine sıkı sıkıya bağlıdır.

O halde ne edip edip, bu sınıfın kendi tarihsel devrimci rolünü başarıyla oynayabilecek bir toplumsal-siyasal güç haline gelebilmesi için çalışmalıyız. Pandeminin bize bir kez daha derinden hissettirdiği en acil, en öncelikli, en tayin edici devrimci görev budur.

ABD'den Suriye krizine “yeni müdahale”

A. Engin Yılmaz

Ortadoğu'da yıllardır emperyalist güçler arasındaki hegemonya savaşının ve emperyalist gerilimin sahnesine dönüştürülen Suriye, son haftalarda Amerikan emperyalizmi yeni bir saldırısıyla karşı karşıya. Suriye rejimine ve müttefiklerine karşı yeni mevziler elde etmek amacıyla gündeme gelen “yeni” saldırı, “Sezar Yasası” adıyla “ekonomik savaş”ı kapsıyor. ABD Senatosu'nun 17 Aralık 2019'da kabul ettiği, Trump'ın 20 Aralık 2019'da imzaladığı ve 17 Haziran 2020'de yürürlüğe giren yasa, Suriye'ye yönelik bugüne kadarki en sert ekonomik yaptırımları içeriyor.

“Sezar Yasası”, ABD başta olmak üzere batılı emperyalistlerin ve taşeronlarının askeri olarak diz çöktüremedikleri Suriye'yi ekonomik olarak çökertmeyi hedefliyor. Yanı sıra Suriye'nin müttefikleri konumundaki İran, Rusya ve Hizbullah'ı cezalandırmayı amaçlıyor. Beşar Esad ve eşi Esmâ Esad'ın da aralarında olduğu 39 kişi yasanın doğrudan hedefi durumunda. Saldırı planı yeniden inşa çalışmalarını engellemeyi ve ülkeyi tamamen çökertmeyi kapsıyor. Bu çerçevede inşaat ve mühendislik projelerine verilecek destek engellendiği gibi doğal gaz, petrol ürünleri ve enerji sektörlerine yatırım, teknik destek ve mal satışı da yasaklanıyor.

Suriye 1980'li yıllardan bu yana ABD'nin ambargo ve yaptırımlarıyla boğuşsa da “Sezar Yasası”yla Suriye için yeni bir “felaket” sayfası açılıyor ve tablo daha da ağırlaşıyor. 9 yıldır büyük acılar çeken Suriye'nin ve halkının durumu, ekonomisini derinden etkileyecek olan bu yaptırımlarla daha da ağırlaşacak. Zaten ülkede katlanılmaz halde olan yaşam tümünden cehenneme dönüşmüş olacak.

ABD'nin Suriye özel temsilcisi Büyükelçi James Jeffrey, söz konusu yasanın “Suriyeli sivilleri Esad rejiminin zulmünden korumayı amaçladığını” söyleyecek denli büyük bir yüzüzlük sergiledi. Suriye'de rejim değişikliği amaçlanmadığını belirten Jeffrey, “Bizim amacımız ... Suriye ekonomisini yıkmak değil... Bizim amacımız rejimle iş birliği yapan herkese acı vererek rejimle olan bağlarını koparmasını sağlamaktır.” ifadelerini kullandı.

Dolayısıyla Suriye hükümeti, yeni yaptırımlar getiren ABD'yi iç savaşın yaşadığı ülkedeki insanları açlıktan öldür-

Suriye krizi ve savaş emperyalist güç odaklarının Ortadoğu'daki egemenlik ve rekabet mücadelesinde önemli bir yer tutuyor. Her bir emperyalist gücün Suriye politikası ve hesapları Suriye'yi aşan anlam ve sonuçlar içeriyor ve doğrudan Ortadoğu egemenliğini hedefliyor.

meye çalışmakla suçlarken temel önemde bir gerçeğe işaret etmiş oluyor. ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo ve ABD'li üst düzey yetkilileri “yalancılar korosu” olarak nitelendiren Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim, bu yaptırımların bir diğer amacının da ülkede gelecek yıl yapılması planlanan “devlet başkanlığı seçimlerini etkilemek” ve seçimlerde Esad'a verilen desteği zayıflatmak olduğunu ileri sürdü. Muallim, “Suriye'nin ve halkının onların koşullarına boyun eğeceklerini hayal ediyorlarsa, hayal kurmayı sürdürsünler, çünkü bu hiçbir zaman gerçekleşmeyecek” diyerek, ABD'ye boyun eğmeyeceklerini vurguladı.

Her türden entrikaların ve pisliğin, kirliliğin ve kanlı icraatların, katliam ve işkencelerin, mafyalaşmanın timsali olan ABD, tehdit, şantaj ve ambargolarla ülkelere boyun eğdirmek ve halkları açlıkla öldürmek gibi yöntemlere sıkça başvuruyor. Bu icraatlarını da sivilleri diktatörlüklerden kurtarmak, insan haklarını korumak, demokrasi ve özgürlükler sağlamak gibi arsızlıklarla gerekçelendiriyor. Bu, onun değişmez davranış çizgisidir. Amerikan emperyalizmine ve bölge halklarının sırtında kanlı bir hançer olan İsrail siy-

nizmine karşı olan, onların çıkarlarına hizmet etmeyen ülkeleri cezalandırmak amacı taşıyan şimdiki yaptırımlar da böyle gerekçelendiriliyor.

“REJİMİN DAVRANIŞLARINI DEĞİŞTİRMEK İSTİYORUZ”

James Jeffrey, Sezar yasasının hedefini, “Biz, Suriye'de rejim değişikliği gerçekleştirmek değil, rejimin davranışlarını değiştirmek istiyoruz” şeklinde açıklıyor. Rejim değişikliğinden rejimin davranışlarını değiştirme çizgisine yönelme yeni değil. Trump yönetimi adına konuşan sözcüler her defasında artık rejimi yıkamakla değil ama “tutum değişikliği” ile ilgilendiklerini söylediler de “Rejimin zulmüne son vermek” ve “siyasi geçişe yardımcı olmak” amacı taşıdıklarını baktıracı bir şekilde yineleyip durmaktadırlar. Böylece, ikiyüzlü iddiaların aksine, yasanın amacını da tanımlamış olmaktadır.

ABD'nin Suriye'den istediği davranış değişikliği, İran'ın Suriye'den çıkarılmasını, Suriye'nin Hizbullah ve Filistin direnişi ile ilişkisini kesmesini ve Golan'da İsrail rejimine tehdit oluşturan askeri mevzilerin kaldırılmasını kapsamaktadır. Rejimden bu türden değişiklikler istemek, rejimi

ABD'nin kuklası haline getirmek, bölgedeki hegemonya mücadelesinde ABD'ye üstünlük sağlamak ve siyonist İsrail'in güvenliğini sağlamak demektir. 9 yıllık savaşla başarılmayan, halkı açlığa mahkum ederek rejime karşı ayaklandırmak yoluyla başarmak istiyorlar.

ABD emperyalizmi, Suriye'yi toprak bütünlüğünü ve egemenliğini koruyamaz hale düşürmek ve Suriye devletinin askeri zafer elde etmesini engellemek istiyor. ABD'nin Suriye krizine müdahalesinin gerisinde de bu amaç yer alıyordu. Hedef, ülkeyi mezhepsel ve etnik bakımdan bölmektir. 2011 baharında patlak veren Suriye krizi bunun imkanı olarak görülüp, değerlendirilmek istendi. Bu çerçevede başta Türkiye, Suudi Arabistan ve Katar olmak üzere bölgedeki işbirlikçi devletlerin yanı sıra her türden gerici, dinci, cihatçı çeteleri bu amaç doğrultusunda kullanmak yoluna gittiler ve ülkeyi harabeye çevirdiler. Ama bugüne kadar arzuladıkları sonucu elde edebilmiş değiller.

ABD'nin Birleşmiş Milletler Daimi Temsilcisi Kelly Craft da Suriye'ye yaptırımların gerekçesini “Esad rejiminin askeri zafer elde etmesini önlemek” olarak açıklıyor. Ama Esad rejiminin askeri zafer

elde etmesini önlemek, Rusya ve İran'ın Suriye'de ve Suriye üzerinden bölgede kazandığı mevzilerden püskürtmek anlamına gelmektedir. Bunun başarılması durumunda, Rusya'nın Ortadoğu'da ABD ile giriştiği hegemonya ve paylaşım mücadelesinde kazandığı güçlü konumunun zayıflaması kaçınılmaz olacaktır. Zira Rusya ve İran bölgede düne kadar olmadığı ölçüde bir güç kazanmış durumdadır. Dolayısıyla yasa, Şam'ın müttefiklerini, somut olarak da İran, Rusya ve Çin'i cezalandırmayı da hedefliyor.

Yaptırımlar karşısında Rusya ve İran'ın gösterdiği sert açıklamalara rağmen, Suriye yönetimi ve müttefiklerinin bu yaptırımlar karşısında nasıl bir yol izleyecekleri merak konusu olmaya devam ediyor. Ne var ki önemli bir küresel güç olan ve etkinliğini sürekli geliştiren Rus emperyalizmi, Ortadoğu'daki en önemli müttefiki olan Beşar Esad rejimini her düzeyde ve biçimde desteklemeyi bölgedeki çıkarları için vazgeçilmez önemde görüyor. Zira Rusya, emperyalist hegemonya ve rekabet mücadelesinde tartışmasız bir öneme sahip olan Ortadoğu'da etkisini güçlendirmede ve varlığını korumada Suriye'yi önemli bir fırsat ve halihazırda en temel dayanak olarak görmekte ve bölgede önemli bir etkinlik kazanmış bulunmaktadır. Emperyalist rekabetin doğası uyarınca bölgedeki konumunu güçlendirerek sürdürmekten geri durmayacaktır.

YAPTIRIMLAR VE KÜRT ÖZERK YÖNETİMİ

"Sezar Yasası'nın hedef bölgeleri, Suriye, İran ve Rusya hükümetlerinin kontrol ettiği alanları kapsıyor. Kürt özerk yönetim bölgesi ve Türkiye'nin işgali altındaki bölgeler, yaptırımların kapsamı dışında kalıyor. Yaptırımların dışında bırakılan Kürt özerk yönetimi, PYD Eş Başkanlık Konseyi Üyesi Aldar Halil üzerinden durumu şöyle değerlendirmektedir: "Yasanın sadece rejim, İran ve Rusya'nın kontrol ettiği bölgeleri kapsadığını söylüyorlar. Fakat pratikte öyle değil. Hala

tüm bölgeler birbirine bağlılar... Biz Suriye Lirası kullanıyoruz. Suriye'den ayrılmaya gibi bir düşüncemiz de yok. Yeni bir para birimi çıkarma gibi bir planımız da yok... Ayrıca bu siyasi bir karardır. Bizler bu ülkenin bir parçasıyız ve böyle bir gündemimiz yok."

Yasa, Kürt özerk bölgesini güçlendirmekten ziyade onu bir dizi sıkıntıyla yüz yüze bırakıyor. Kürt özerk yönetimini Suriye ile çözüm zemininden uzaklaştırmaya, dolayısıyla da Suriye'den kopmaya da zorluyor. Bu durum özerk bölge için bir açmaz ve zorluk alanı haline gelmiş bulunmaktadır. Aldar Halil, durumun yarattığı güçlüğü, "Biz Suriye'den ayrılmış değiliz, ayrılmayı da düşünmüyoruz. Mevcut siyasi durumda her biri bizim için zor olan 3 tercih sunuluyor... Sezar Yasası'nın öngörüsüne göre ya Türk Lirası, Irak Dinarı ya da dolar kullanmamız gerekiyor. Bu üçü de zor tercihler. Türk Lirası'nı zaten kabul etmiyoruz ve onlarla hiçbir ilişkiyi kabul etmiyoruz. Irak ise farklı bir ülke ve bunun da zorlukları var. Doları kullandın diyelim o zaman buna merkezi bir banka sistemi lazım... O zaman Suriye parası kullanmayacağını ilan etmen gerekir. Bunun için de siyasi bir karar gerekir. Bu kararlar ve atılan adımlar bizi de etkileyecek." sözleriyle ortaya koyuyor.

Bilindiği üzere yaptırımlar başlamadan önce Suriye Lirası, dolar karşısında büyük değer kaybetti. Suriye Lirası'nın değer kaybetmesini fırsata çeviren Türkiye, yasanın çıkmasının ardından, işgal ettiği bölgelerde Türk Lirası'na geçiş yapıyor. Türkiye'nin de terör örgütleri arasında gördüğü Heyet Tahrir el Şam'ın (HTŞ) siyasi yapısı olan "Kurtuluş Hükümeti" de maaşları TL ile ödemeye karar verdi. Bugünkü haliyle askeri ve nüfuz alanları bakımında fiili olarak bölünüş olan Suriye, ekonomik olarak da bölünme yaşayacak gibi görünüyor. Emperyalizmin hizmetinde, saldırgan ve yayılcı, bölgede nüfuz kurmaya yönelik bir dış politika çizgisi izleyen Türk burjuvazisi her türlü fırsatı kirli amaçları için kullanmada hayli pervasız davranıyor.

Demokratik Toplum Hareketi (TEVDEM) yasayı "ekonomik savaş" olarak nitelendiriyor, halka açlık dayatılarak ahlak dışı bir siyaset yürütüldüğünü belirtiyor ve Şam'a diyalog çağrısında bulunuyor.

ABD yaptırımlarının yürürlüğe girmesinin ardından, bir süreden beridir Rojava'da Barzani çizgisindeki partilerin oluşturduğu ENKS (Suriye Kürt Ulusal Konseyi) ile PYD'nin omurgasını oluşturduğu PYNK (Kürt Ulusal Birliği Partileri) arasında süren birlik görüşmelerinin anlaşmayla sonuçlandığı duyuruldu. Yapılan ortak açıklamada, varılan uzlaşmanın SDG Komutanı Mazlum Abdi ve ABD'nin Uluslararası Koalisyonundaki Danışmanı William Roebuck'ın arabuluculuğuyla sağlandığı belirtildi. Anlaşmanın, yönetim, ortaklık, güvenlik ve savunma alanlarını kapsadığı belirtiliyor.

ABD'nin Kürtlerin ulusal birliğini ve temel ulusal hak ve özgürlüklerini savunuyor görüntüsü bir aldatmacadan ibarettir. Kürtlerin ulusal, demokratik istemleri ve Kürt hareketinin bölgede tuttuğu özel konum, ABD açısından bölgedeki emperyalist çıkarlarını koruyup güçlendirme ve rakipleri karşısındaki hegemonik konumunu koruması açısından sadece bir istismar aracıdır. Bölgeye yapılan emperyalist müdahalenin Kürt halkına da kazandırdığı herhangi bir şey yoktur. Kürt hareketi bugüne kadarki kazanımlarını sadece kendi mücadelesiyle elde etmiştir. Emperyalistler arası çelişkilerden yarar umduğu her durumda ise kaybetmiştir. Daha dün Güney Kürdistan'da yaşanan acı deneyim ve Afrin işgaliyle Rojava üzerine kirli hesaplar ve pazarlıklar, fazlasıyla aydınlatıcı ve uyarıcıdır.

Tarihin de tanıklık ettiği gibi ABD emperyalizminin "dostluğu" ABD'nin çıkarlarıyla sınırlıdır. Suriye'de Kürtlerin "hamiliğine" soyunan aynı ABD, dinci-faşist AKP iktidarının Kuzey Kürdistan halkına kan kusturmasının arkasında durmakta, Türkiye'nin Irak'ta PKK'ye yönelik operasyonlarını da desteklemektedir. Bu kadar ezilmiş, acı çekmiş, inkar edilmiş, katliamlardan geçirilmiş bir halkın ulusal hakları, emperyalist sistemin jandarması ve halkların katili olan ABD ve öteki emperyalistler için bir anlam ifade etmemektedir. Onlar sadece kirli çıkarları peşindedirler.

Sonuç olarak Suriye krizi ve savaşı emperyalist güç odaklarının Ortadoğu'daki egemenlik ve rekabet mücadelesinde önemli bir yer tutuyor. Her bir emperyalist gücün Suriye politikası ve hesapları Suriye'yi aşan anlam ve sonuçlar içeriyor ve doğrudan Ortadoğu egemenliğini hedefliyor. Dolayısıyla savaşın, 9. yılında krizin henüz aşılmamış, tersine daha da karmaşık hale gelmiş olmasının gerisinde aynı zamanda bu gerçek yatıyor.

TSK'dan Güney Kürdistan'a saldırı

Savaş ve saldırganlık hamlelerine ara vermeden devam eden Türk sermaye devleti Maxmur, Şengal ve Kandil'e yönelik hava saldırılarını tırmandırdı.

"Pençe-Kaplan" adı altında Haziran ayının ortasında "teröre karşı mücadele" demagojisiyle başlatılan operasyonda ilerleyen günlerde siviller katledildi.

14 Haziran'ı 15'ine bağlayan gece yarısı savaş uçakları Irak Kürdistanı'ndaki Şehit Rüstem Cudi (Maxmur) Mülteci Kampı, Şengal ve Medya Savunma Alanları'nı bombaladı.

Şengal'de sivil yerleşim yerleri ve Serdeşt hastanesinin bulunduğu çok sayıda yer bombalandı. Sivil halktan yaralıları olduğu ve halkın büyük zarar gördüğü bildirildi.

19 Haziran'da 11.00 sularında Sîda köyünde sivillere ait bir araç bombalandı. Köylülerin aktarımına göre bombardıman sonucu Demokrat Omer İsmail, Emin Selah, Azad Mehdi, Ebas Adem, Deman Umer adlı 5 sivil yaşamını yitirdi ve kimi kişiler de yaralandı.

TSK, 24 Haziran'da ise Kobanê'yi hedef aldı. Kobanê'nin Helincê köyüne dönük gerçekleştirilen bombardıman sonucunda 3 kadın katledildi.

Bu saldırıyı takiben 26 Haziran'da ise Irak Kürdistanı'nda bir piknik alanı bombalandı. TSK'ya bağlı savaş uçakları, Süleymaniye'nin Kunemasi mesire alanında sivillerin olduğu bölgeyi hedef aldı.

Şarbajer Kaymakamı Şaho Osman, insansız hava aracının Kunemasi Toyota marka bir aracı hedef aldığını söyledi. Osman, "Araçta bulunan bir silahlı öldü. Bölgede bulunan 2'si kadın, 2'si çocuk 6 sivil de yaralandı. Yaralıları Kunemasi sakinleri" dedi.

Olay yerinde bulunan şahitlerden biri ise uçaktan atılan iki füzeden birinin araca diğerinin de bölgedeki bir dükkana isabet ettiğini söyledi. İlk belirlemeye göre 3 kişinin yaşamını yitirdiği ifade edildi.

Başka bir görgü şahidi ise, "Kunemasi'deki çeşmenin başındaydık. Birden bire uçaklar bulunduğumuz yeri bombaladı. Hedef alınan araçta bir cenaze çıktı. Araçta başka ölümler de vardı. Aynı araçta yaralananlardan biri de kaçtı" dedi.

Kapitalizmin silahı olarak ırkçılık ve ırkçı şiddet

S. Taylan

ABD’de George Floyd’un polis tarafından hunharca katledilmesinden sonra başlayan kitlesel protesto eylemleri dünya geneline yayıldı. Yaygınlaşan eylemler, ırkçılığa, emekçileri bölmenin ideolojik aleti olarak kullanılan milliyetçiliğe ve insanların inançlarını sömürmeyi amaçlayan dinciliğe karşı mücadelenin sorunlarını yakıcı kılıyor. İşçi ve emekçi halk hareketleri yükseldikçe burjuvazi bu kirli silahlara daha çok başvuracaktır. Üzerinden çok zaman geçmeden, ABD’de yükselen ırkçılık karşıtı eylemlerin “dış güçler” tarafından provoke edildiği demagogisi yapıldı. Türkiye’de, bu “dış mihraklar” masalına oldukça alışkınız. ABD tarafından aynı argümanların dile getirilmesi yadırgatıcı olsa da bu bizlere farklı ülkelerin burjuva sınıflarının, emekçi halk hareketlerine karşı sürdürdükleri savaşta argümanlarını aynı aşâğılık, kirli cephanelikten aldıklarını gösteriyor.

Eline aldığı İncil’le meydanlara çıkan Trump, protestocuları “haydutlar” olarak adlandırıp, “Az önce Vali Tim Walz ile konuştum ve ordunun sonuna kadar onunla beraber olduğunu söyledim. Herhangi bir güçlük olursa kontrolü sağlarsanız ama yağma başlarsa ateş açma da başlar.” diyerek, korkusunu ve kinini kustu. Kitle hareketi ise tehditler karşısında geri çekilmek bir yana dünya çapında yaygınlık kazandı. Hareketin basıncı altında kalan ABD Genelkurmay Başkanı Mark Milley yüzüzlük yapıp, George Floyd’un “vahşice öldürülmesi” karşısında öfkeli olduğunu söylüyordu. Yüzüzlüktür, zira protestoculara “haydutlar” diyerek saldıran Trump’ın arkasında duranlardan biri de Milley’di.

Gelişen olaylar üzerine yüzüzlük onunla da kalmadı. ABD Temsilciler Meclisi’nde bir grup Demokrat Parti üyesi, Kongre’de diz çökerek, ırkçı polisler tarafından katledilen George Floyd’u andı. Erdoğan gibilerinin de içinde yer aldığı sermaye devletlerinin başkanları, başbakanları bile cinayeti riyakarca kınamak zorunda kalarak, diz çöktüler.

George Floyd cinayetinin işlendiği Minneapolis Kent Konseyi, ırkçılıkla suçlanan yerel polis teşkilatını lağvedip yerine “yeni bir kamu güvenliği modeli” inşa etme vaadinde bulundu. Barack Obama

Köleliğin kaldırılması için nasıl ki yeni bir devrim ihtiyacı vardysa, modern köleliğin tasfiyesinin yolu da yeni devrimden geçiyor.

döneminde başkan yardımcısı ve Demokratların başkan adayı olan Joe Biden ise utanmazca, Floyd’un öldürülmesinin “ülkede hala var olan köklü bir sistemli adaletsizlik döngüsünün parçası” olduğunu söyledi. Halbuki Obama döneminin Adalet Bakanlığı da katil polisler federal suçlamalarda bulunmayı reddederek, polis cinayetlerini aklama yolunu tutmuştu.

Diğer dehşet verici polis şiddeti olaylarında olduğu gibi Floyd’un öldürülmesinde de ırkçılığın bir rol oynadığı kuşkusuz doğrudur. Bununla birlikte aslolan, ırkçılığın hangi zeminde hayat bulabildiğini, ırkçılığın hangi sınıfın elinde ve hangi amaçlar için öldürücü bir silah olarak kullanıldığını açığa çıkarmak, hedefleri doğru belirlemek ve mücadeleyi doğru zeminlere oturtmaktır. ırkçılığın sınıfsal dayanağını hedeflemeyen her lanetleme girişimi, sonuç olarak riyakarlığın ötesine geçemeyeceği gibi, insanı Erdoğan, Joe Biden veya ABD Genelkurmay Başkanı Milley gibilerle birlikte ücretli kölelik sisteminin aklanmasına götürür.

ABD’DE KÖLELİK VE İRKÇILIK SARMALI

Kapitalizmin İngiltere’deki gelişmesi köy toplumlarını parçalayıp, köylülerin toprağa olan bağımlılığını kopartarak,

onları daha gelişmesinin başında bulunan sanayi kentlerine göçe zorladı. Sanayi merkezleri yoksullaşan kırsal nüfusun ancak bir bölümünü yutabilirken, geriye kalan onbinlerce topraksız yoksul köylü, İngiltere ve İrlanda’dan ayrılmak zorunda kaldılar. İngiltere sömürgelerine, kırık dökük gemilerle, can pazarı yolculuklarla Amerika’ya göç ettiler.

Çoğunluğu “borç yüzünden köleleşmiş” göçmenlerden oluşan ilk İngiliz kasabası 1607 yılında Virginia’da kuruldu. Borçlarını ödeyemedikleri için köleleşen bu kitleye “beyaz köle” adı veriliyordu. Ağır suçluları da Amerika’ya yollayan İngilizler, bu suçluları 7-10 yıl süreyle kölelik koşullarında çalıştırıyorlardı.

İngilizlerden önce Fransa, Hollanda ve İspanya’dan da Amerika’ya gelerek Atlantik kıyılarına yerleşmiş olsalar da bu göçmenler büyük kitleyi oluşturmuyordu. “Köylülerin hala toprağa bağlı köleler olduğu, akıl almaz angaryalar altında inlediği Fransa ve İspanya’dan henüz bu tür bir göç başlamamıştı. Onların sömürgelerinin nüfusları çok yavaş çoğalıyordu.” (Yakın Çağlar Tarihi, N. V. Yeliseyeva, Yordam Kitap, s. 34)

Kuzey Amerika’yı sömürgeleştiren Britanya Krallığı lordlara büyük toprak parçaları armağan ederek kendisine dayanacağı bir sosyal temel yaratıyordu.

1787-1850 yılları arasında Avrupa’dan göç eden insan sayısı 5 milyon iken, 1850-1924 yılları arasında yedi kat artarak, 35 milyona ulaşmıştı.

Avrupalıların Amerika’yı istila etmesinden önce bu topraklar üzerinde kabileler ve aşiretler halinde 2.400.000 Kızılderili yaşıyordu. Kızılderililerden aldıkları kürkleri satarak kısa zamanda zenginleşen Avrupalılar, üç yıl gibi kısa bir zamanda Kızılderililerin kökünü kazıdılar. Kızılderili kafatası getirenlere ödül vadederek kapsamlı bir soykırım gerçekleştirdiler. Geniş toprak parçalarını işgal edip, Kızılderilileri soyarak kısa zamanda zenginleşen yeni Amerikan burjuvazisinin soykırımı sonucunda, 19. yüzyılda Kızılderili sayısı 240 bine düşmüştü.

George Floyd’un polis tarafından öldürülmesinin ardından başlayan ırkçılık ve polis şiddetine karşı protestolarda hedef alınan, İngiltere’nin Londra Docklands Müzesi önündeki köle taciri Robert Milligan ve Bristol kentinde utanç heykeli dikilen Edward Colston gibi köle tacirleri de Afrika’dan zincirlere vurarak getirdikleri Afrikalıları açık artırma usulüyle satıyorlardı. Köleler pirinç ve tütün plantasyonlarında zorla çalıştırılıyorlardı. Ayrıca, “köle sahipleri, Temsilciler Meclisi’nde, sahip oldukları köle sayısı ile orantılı olarak ek sandalye sahibi” de olabiliyorlar-

di. (a.g.e., s. 41)

Yüksek kazanç getiren köle ticareti yapan, yani “ucunda para ve kâr olan herhangi bir aşağılık işi yapmaya hazır” olan Avrupalı iş adamları (a.g.e., s. 35) için Afrika bir av alanına, Afrikalılar ise ava dönüşmüştü. Eylemler sırasında yıkılan köle pazarlarında “Satılık eşsiz zenciler; yemek pişirmesini, çamaşır yıkamasını ütü yapmasını bilen, dört çocuklu bir genç kadın; çocuklardan ikisi 12 ve 9 yaşlarında ve erkek, birisi dikmiş dikmesini bilen 5 yaşında bir kız, sonuncusu ise 4 yaşında bir kız çocuk” gibi ilanlarla köleler pazarlanıyordu. Ağır çalışma koşullarından dolayı bir kölenin Amerika’daki ortalama yaşam süresi de 8-10 yıl arasında değişiyordu. (a.g.e., s. 166)

İngiltere, İngiliz burjuvazisini rekabette korumak için Amerika’daki sömürgelerinde demir fabrikalarının kurulmasını ve dokumacılığı yasaklayarak, bu malların İngiltere’den ithal edilmesi zorunluluğunun yanı sıra yeni vergiler koydu. Bu sömürgeci yasalar zaten yoksulluk içerisinde bulunan yoksul köylü ve işçilerin öfkesinin artmasına yol açtı. Bağımsızlık savaşı için 1773 yılında “Zanaatçılar, çiftçiler ve imalathane işçileri silaha sarıldılar ve sömürgelerde komiteler örgütlediler; ama bu komitelerin yönetimi, kısa süre içinde Kuzey’de burjuvazinin, Güney’de ise büyük tarım işletmecilerinin eline geçti.” Zengin bir tarım işletmecisi olan George Washington ayaklanmanın başına getirildi. (a.g.e., s. 36)

Kuzey’in burjuvazisi Güney’in büyük tarım işletmecileriyle ittifak halinde George Washington etrafında birleşerek bağımsızlık savaşının önderliğini ele geçirseler de bağımsızlık savaşının asıl kitlesini sömürgeciliğin yükünü taşıyan zanaatçılar, çiftçiler ve imalathane işçileri oluşturuyordu. Savaşan halk yığınlarının baskısı sonunda toplanmak zorunda kalan Kongre, 4 Temmuz 1776’da Amerika’daki sömürgelerin İngiltere’den koptuğunu ilan eden *Bağımsızlık Bildirisi*’ni onayladı. Köleliğin bilinçli düşmanlarından Jefferson tarafından kaleme alınan bildiride, “Bütün insanlar eşit doğarlar” vurgusuyla birlikte, “İktidar olma ve hükümet kurma hakkının sadece halka ait olduğu” da yer alıyordu. Bütün iktidarın kaynağının halk olduğu düşüncesi tarihte ilk defa bu bildiride dile getirilmişti.

İngiltere’ye karşı verilen bağımsızlık savaşının yükünü emekçi halk omuzladı. Fakat örgütsüz olduğu için, bu ilkelerin hayata geçirilmesini *Bağımsızlık Bildirisi*’ni kabul eden Kongre’ye dikte edemedi. Kabul edilen bu ilkeler, “Kuzey’de burjuvazinin, Güney’de ise büyük tarım işletmecilerinin eline geçen” Kongre’ye köleliği kaldırtmadığı gibi, Kızıldeniz’in yerlerinden sürülerek katledilmele-

rini önlemeye de yetmedi. 1781 yılında İngilizlerin teslim olmasıyla sona eren bağımsızlık savaşı sonunda soyluların ve toprak sahiplerinin elinde olan iktidarın yerini Kuzey’de sanayi ve ticaret burjuvazisinin, Güney’de ise köleci tarım işletmecilerinin ittifakına dayanan Cumhuriyet aldı. Güney’de yürürlükte kalan köleliğin tasfiyesi için yeni bir devrimci savaş daha vermek gerekecekti.

KÖLELİĞİN KALDIRILMASINA GİDEN YOL

Bağımsızlıktan sonra Güney’de kölelik yayılırken Kuzey’de ise başta tekstil sanayi olmak üzere kapitalizm hızla gelişti. 1860’ yıllarda sanayi ve ulaşım işerinde 1 milyon 800 bin ve kapitalist çiftliklerde ise 800 bin ücretli işçi istihdam ediliyordu. Güney’de hüküm süren kölelik sistemi Kuzey’de kapitalizmin gelişmesini yavaşlatıcı bir rol oynuyor, tekstil sanayisinin gereksinim duyduğu pamuk gibi hammaddeleri sağlamakta yetersiz kalıyordu. Ayrıca kölelik rejimi kapitalistlerin ihtiyaç duyduğu iç pazarın büyümesinin yanı sıra ucuz işgücünün sağlanmasını da zora sokuyordu. Kölelik, “ucunda para ve kâr olan herhangi bir aşağılık işi” yaparak ilkel birikimini gerçekleştiren burjuvazinin büyümesinin engeli haline gelmişti.

Köleliğe karşı genellikle siyahların tek başına verdiği mücadele, 1840’lı yıllardan itibaren giderek işçiler ve çiftçiler arasında geniş bir taban buldu. Kapitalizmin gelişmesine ayak bağı olan kölelik rejiminden kurtulmak isteyen burjuvazinin ilerici temsilcileri de köleliğin kaldırılması mücadelesinde yer aldılar. Yenilgiyle sonuçlanan çok sayıda irili-ufaklı ayaklanmalar yaşandı. Bu ayaklanmalardan birine önderlik eden ve yaralı olarak yakalandıktan sonra idam edilen Jonh Brown’ın, idam edilmeden bir gün önce, “Ben John Brown, bu alçak ülkenin iğrenç suçunu sadece kanın temizleyebileceğine kesinlikle inanıyorum” diyerek yazdığı mektubu, köleliği tasfiye etme zamanının geldiğini ilan ediyordu. Jonh Brown’ın idamı üzerine yazdığı makalede Marx, “Bence, günümüzde dünyanın en önemli olayları, Brown’ın ölümünün Amerika’da başlattığı köle isyanları ile Rusya’daki köle isyanlarıdır” değerlendirmesinde bulunuyordu.

Kapitalist gelişmenin engeli olan kölelik sisteminin kaldırılmasını vadeden Lincoln, 1860 yılında yapılan başkanlık seçimlerini kazandı. Başkan seçilen Lincoln’u tanımayan Güney’in köle sahipleri cumhuriyetten ayrılarak kölelik rejimini savunan hükümetlerini kurdular. Köle sahiplerinin “Konfederasyon” olarak adlandırılan hükümetinin başkan yardımcısı, “Yeni hükümetimizin dayanak noktası, zencilerin beyazlara eşit olmadığı ve kö-

leliğin zenciler için doğal bir durum olduğu inancıdır.” diyordu. (a.g.e., s. 170)

Köleliğe karşı verilen devrimci savaşta kendi öz örgütlerinden yoksun olarak katılan emekçiler, Lincoln önderliğinde kölelik rejiminin tasfiyesi için verilen devrimci savaşın asıl kitlesini oluşturdu. Seçimlerde başkan seçilen Lincoln ise, başkanlığını tanımayarak isyan eden Güney’in köle sahiplerinin isyanını bastırma savaşında, köleliğin radikal düşmanı olan emekçiler arasında geniş bir destek buldu.

Savaşın kritik anlarında, 1862 yılında köleliğin kaldırdığını ilan eden *Özgürlük Bildirisi*’yle emekçilerin ve ordudaki ilerici subayların devrimci atılımını güçlendiren Lincoln, Güney’in köle sahiplerini yenilgiye uğrattı. Devrimci savaş kazanıldıktan sonra kölelik kaldırılırken, siyahların toprak sahibi olması ve Kızıldeniz’in yerlerinden edilmemesi gibi vaatler ise yerine getirilmedi. Güney’de yıkılan kölelik rejimi yerini ırkçılığa bıraktı. Eşit vatandaş olarak sayılmayan siyahlara toprak sahibi olma hakları tanınmadı. Oysa kölelik rejiminin en amansız düşmanı olan siyahlar kölelik sisteminin ilgası için verilen devrimci savaşta büyük bir fedakarlıkla savaşmışlardı. Toprak sahibi olma hakkı verilmeyen 186 bin eski siyah köle orduya alınsa da bunların aldıkları ücretler beyazlardan daha azdı ve siyahlar ancak ast görevlerde yer alabiliyorlardı. Devrimci dalganın geri çekilmesine paralel olarak burjuvazi iktidarını sağlamıştı. Güney’de tarım burjuvazisinin şiddet aracı olarak kurduğu ırkçı Ku Klux Klan çeteleri yeni dönemde burjuvazinin, emekçilere karşı sürdürdüğü savaşın ortak şiddet aracı olacaktı.

Köle ticareti yeni Amerikan burjuvazisinin doğumunun döl yatağı olurken, kölelik rejiminin sürdürülmesi ise tarım burjuvazisine maliyetsiz emek gücü sunarak, onun zenginleşmesini sağladı. Irk-

çılık gibi milliyetçilik ve dincilik ise yeni dönemde, modern kapitalist çağda, üretim araçlarının mülkiyetini elinde tutan burjuvaziye, dünün kölesi olan “özgür” vatandaşları bölüp parçalayarak modern kölelik prangalarına bağlamanın ideolojik-kültürel silahlarını verdi.

1862 yılında “Köle olmayacağım, efendi de olmayacağım. İşte benim demokrasî anlayışım” diyen Lincoln tarafından ilan edilen *Özgürlük Bildirisi*’nden 100 yıl sonra, 1960’larda insan hakları mücadelesi vermek zorunda kalan Afro-Amerikalılar, 2020 yılında da hala aynı sorunlarla boğuşuyorlar. Klasik kölelik rejimi kapitalist gelişmenin önünde engeldi. “Kendi içinde bölünen bir ev ayakta kalamaz. Bu hükümetin sürekli olarak yarı köleci, yarı özgür olmayı” kaldıramayacağı (Lincoln) için tasfiye edildi. Oysa ırkçılık ve milliyetçilik kapitalist sistemin gelişmesinde burjuvazinin elindeki en önemli ideolojik silahtır ve o bu silahtan asla vazgeçmeyecektir.

O yüzdendir ki, ırkçılığa ve milliyetçiliğe karşı verilen savaş kapitalist özel mülkiyet sistemine karşı savaşla birleştirilmezse hiçbir kalıcı başarı sağlanamaz. Devrimci bir parti ve sınıf bilinçli proletarya ırkçı-milliyetçi faşist terörün geriletilmesi için verdiği mücadeleyi kapitalist sistemin temellerine yönelik mücadeleyle birleştirirken, reformistler bu mücadeleyi kendi başına amaçlaştırıyorlar. Bu eylemleri sistemin sınırları içerisinde tutarak ezilmek için, gerekirse reform sözleri de vererek, Milley’den Joe Biden’e kadar uzanan elleri kanlı katilere destek sunmaktan geri kalmazlar. Köleliğin kaldırılması için nasıl ki yeni bir devrim ihtiyacı vardysa, modern köleliğin tasfiyesinin yolu da yeni devrimden geçiyor. Tarihsel toplumsal deneyimler, döneme yaşanan acılara son verebilmek için insanlığın önünde başka bir seçeneğin kalmadığını yeterince doğruluyor.

Ölümü ensesinde ve yüreğinde hissetmek

A. Vedat Ceylan

ABD polisi, siyah George Floyd'u, 25 Mayıs 2020'de ensesine 8 dakika 46 saniye diziyle bastırarak katletti. Kamelemler önünde gerçekleşen katliam, önce ABD'de ve giderek birçok ülkede, özellikle Avrupa kıtasında kitlesel protestolara yol açtı. Kitleler, demokratik kitle örgütleri, sendikalar bir yana, devlet ve hükümet temsilcileri (hatta ülkemizdeki ırkçı-faşist rejimin şefi Recep Tayyip Erdoğan bile) "üzüntülerini" dile getirdiler. İrkçılığın ne kadar "kötü ve insanlık dışı" olduğunu twitlendiler. Gecikerek de olsa Donald Trump da bu koroya katıldı. Trump, George Floyd'un ailesi ile konuştuğunu ve mükemmel bir aile olduğunu söyledi.

Floyd'dan yaklaşık bir ay önce, 28 Nisan 2020'de, 17 yaşındaki Suriyeli genç Ali El Hemdan Adana'da polisin dur ihtarına uymadığı iddiasıyla, kalbinden vurularak öldürüldü. Adana Valiliği şüpheli polisin açığa alındığını ve olayın kaza olduğunu duyurmuştu. Çete devletinin başı Recep Tayyip Erdoğan ise öldürülen Ali El Hemdan'ın babasını arayarak taziyeye dileklerini iletmış ve "Suriyeli kardeşlerimiz" nakaratını tekrarlamıştı.

İnsan bir anda Adana'da Recep diyarında mı, yoksa Minneapolis'te Trump diyarında mı olduğunu şaşırır hale geliyor. Katliamın ardından söylenen sözlere, dökülen timsah gözyaşlarına ve riyakâr açıklamalara bakınca ne diyeceğini bilemiyor. Sanki George Floyd'un ensesinde, Ali El Hemdan'ın yüreğinde hissettikleri ölümü Trump'la Erdoğan yaşamış hissine kapılıyor. Oysa ABD'de George Floyd sonrası iki siyahın daha polis tarafından katledilmiş olması, siyahlara yönelik devlet terörünün devam etmesi, Türk sermaye devletinin her türlü ilerici muhalefete karşı sürdürdüğü devlet terörü ve Kürdistan'da kirli yöntemlerle bodrumlarda katlettiği Kürt gençlerinin taze anısı, Erdoğan ve Trump'a net bir ayna tutuyor.

George Floyd'un katledilmesinin ardından dünya genelinde kitleler halinde sokağa çıkan işçiler, emekçiler ve gençlik, sadece George Floyd katliamını protesto etmekle kalmıyorlar. "Herkes kendi kapısının önüne bakmalı" diyerek, kendi devletlerini ve hükümetlerini de sorguluyorlar. Tarihe, uzak geçmişe bile bakmak gerekmiyor. Halihazırda Avrupa'nın ortasında insanlar etnik kökenlerinden do-

layı saldırıya uğruyor, işyerleri basılıyor ve kurşunlanarak öldürülüyorlar. 2019 yılında, sadece Almanya'da göçmenlere yönelik 9.500 civarında ırkçı saldırı gerçekleştirildi. Ki, bunlar resmi kayıtlara geçenler. Gerçek sayının daha yüksek olduğu söyleniyor, biliniyor.

İSVİÇRE'NİN RİYAKAR "GÖÇMEN POLİTİKASI"

Toplumun "Herkes kendi kapısının önüne bakmalı" diyerek, devleti ve hükümeti sorguladığı yerlerden biri de İsviçre. İsviçre'nin çeşitli kentlerinde, 300 kişiden fazla insanın pandemi nedeniyle bir araya gelmesinin hala yasak olduğu bir dönemde, George Floyd'un katledilmesi vesile edilerek Basel, Cenevre ve Zürih gibi büyük kentlerde on binlerce işçi, emekçi ve genç sokağa çıktı. Kitleler ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını protesto etmekle kalmıyor, İsviçre'nin bugüne ve ırkçı geçmişine de ayna tutuyorlar.

Bundan tam 50 yıl önce, Haziran 1970'te dönemin faşist Nationale Aktion (Ulusal Hareket) lideri ve milletvekili James Schwarzenbach, o dönem sayıları nüfusa oranla yüzde 16 olan göçmenlerin sayısını yüzde 10'la sınırlamak için yüz bin imza toplayarak, konunun halk oylamasına sunulmasına yol açtı. Schwarzenbach inisiyatifi olarak tarihe geçen bu girişimle, göçmenlere karşı tam bir cadı avı başlatıldı. En büyük göçmen kitlesini oluşturan İtalyanlar direk hedef alındı. Göçmen çocukları okullara, kreşlere alınmamaya ve dışlanmaya başlandı. Göçmenler sözlü ve fiziki saldırılara maruz kaldılar. Birçok restoran ve eğlence mekanı kapılarını "Köpekler ve İtalyanlar giremez" levhaları astılar. Dönemin hükümet kabinesinde yer alan sosyal de-

mokrat bakanlar ve sosyal demokratların himayesinde olan İsviçre Sendikalar Birliği (Schweizerische Gewerkschaft Bund) gibi "işçi sendikaları" bile Schwarzenbach inisiyatifi korosuna katıldılar. Bütün bu desteğe rağmen, halk oylamasına sunulan öneri yüzde 54 oyla reddedildi. Reddedildi edilmesine ama, çok sayıda göçmen de "mahalle baskısına" tahammül edemeyerek İsviçre'yi terk etti.

Tüm düzen partilerin ve sendikaların desteğine rağmen nasıl olmuştu da Schwarzenbach inisiyatifi reddedilmişti? 50 yıl aradan sonra geriye dönüp baktığımızda bu sorunun cevabının İsviçre'de kapitalist gelişmede gizli olduğunu görüyoruz. O dönem Avrupa'da olduğu gibi İsviçre'de de kapitalist tekellerin büyük işgücüne ihtiyaçları vardı. Bu nedenle ki kapitalist tekeller ve sermaye kuruluşları Schwarzenbach inisiyatifi'ne karşı çıkmakta bir an olsun bile tereddüt etmediler. Patron kulüpleri ve kapitalist tekeller lafı dolandırmadan "yabancılar giderse çöpümüzü kim toplayacak, tuvaletlerimizi kim temizleyecek, inşaatlarda kim çalışacak, yolları kim yapacak" diyerek, hem Schwarzenbach inisiyatifi'nin reddedilmesini istemiş hem de ve daha önemlisi de göçmenlere yapacakları işlerin sınırlarını çizmişlerdi.

İNSANLIK DIŞI ÇELİŞKİ

Burjuva kapitalist devletlerin, dolayısıyla İsviçre'nin göçmen politikası söz konusu olduğunda tam bir ikiyüzlülük olduğunu görüyoruz. Göçmenlerin İsviçre'de yaşamayı seçmek gibi bir hakkı yoktur. Tersine, İsviçre, göçü kendi ihtiyaçlarına göre yönetme hakkını kendinde görüyor. Bunun en bariz örneği 8 milyon nüfusu olan bu ülkede 300 bin kağıtsız göçmen

kitlesinin olmasıdır. Her türlü sosyal haktan yoksun bir şekilde, en tehlikeli ve en ağır işlerde çalıştırılan bu göçmen kitlesi, toplumun gölgesinde yaşamaya zorlanıyor, görmezlikten geliniyor.

İnsanlık dışı olan şey, bir yandan ülke ekonomisini beslemek için yüz binlerce insanı ülkenin zenginlik harcı olarak kullanmak, diğer yandan yabancı düşmanlığını tırmandırmak için dolgu malzemesi yapmakta tereddüt etmemektir.

"ÖNCE İSVİÇRE!" AMA SÜREKLİ İSVİÇRE!

Hatırlanacağı üzere Donald Trump'ın seçim kampanyasının temel sloganı "Önce Amerika"ydı ve Trump'ın ne cins bir "göçmen dostu" olduğu biliniyor. İsviçre'nin göç politikasının temel ilkesi de "Önce İsviçre" ama sürekli İsviçre olmuştur.

Tüm burjuva kapitalist devletler gibi İsviçre de "Yabancı ineği ahırda tutmadan sağmak" yönteminden yeterince yararlandı ve yararlanmaya devam ediyor.

Bu aşağılayıcı ve ikiyüzlü tutumları sermaye temsilcilerini, kimi zaman "Ekonomimizi ayakta tutuyorlar onlara ihtiyacımız var" diyerek "göçmen dostu" olmaya zorlarken, kimi zaman da "İşsizliğin ve krizin nedeni göçmenlerdir, önce İsviçre! Yabancılar ihtiyacımız yok" şeklindeki ifadelerle "büyük yurtsever" kesilmeye itiyor.

Schwarzenbach inisiyatifi üzerinden bakıldığında, 50 yıl aradan sonra, tüm burjuva kapitalist devletlerin olduğu gibi, İsviçre'nin de göçmenler söz konusu olduğunda bir arpa boyu yol almadığı görülüyor. Dün nerede duruyorlardı ise bugün de aynı yerde duruyorlar: Yalan, dolan, sömürü ve talan...

Kadın cinayetleri azaldı mı?

Zeynep Şenpınar, Sema Gülnur Kocabaş, Aleyna Çakır (Sema Esen)... Saydığımız isimler sadece son günlerde yakınlarındaki erkekler tarafından katledilen kadınlar... Her türlü vahşetin uygulandığı kadın cinayetleri artmaya devam diyor.

Bu gerçeğe rağmen İçişleri Bakanlığı, yılın ilk 5 ayında Türkiye’de kadın cinayetlerinin azaldığını iddia ettiği yeni veriler açıkladı. Yayınlanan verilerde bir önceki yılın aynı dönemine göre, kadın cinayetlerinde %35 oranında düşüş yaşandığı öne sürülüyor. Hatta Bakanlık “korona döneminde dünyada kadın cinayetlerinde artış yaşanırken, Türkiye’de azalması başarısı” ile övünüyor.

KADIN CİNAYETLERİNİ ÖNLEMENİN YOLU...

Kadın sorunu, yaşadığımız düzende en temel toplumsal sorunlardan biridir. Özel mülkiyete dayalı ve eşitsizlik üzerine kurulu olan kapitalist sistem, kendi bekası için bu eşitsizliği sürdürür ve her biçimde yeniden üretir. Toplumsal mücadelelerin sonucu olarak kadınların koşullarında değişiklik olsa bile, burjuva düzen kadın sorununu esasen çözemez. Eşitsizliğe yol açan koşullar, yani özel mülkiyet düzeni ortadan kalkmadan, kadın sorunu da varlığını sürdürmeye devam eder.

Elbette kapitalizmin ilk dönemlerinden itibaren verilen mücadelelerin sonucu olarak kadınlar yeni haklar elde ettiler. Bu hakların düzeyini ise, verilen mücadelelerin seyri belirledi. Bugün gelinen aş-

mada, dünya olduğu kadar Türkiye’de de kadınların maruz kaldığı eşitsizlik, baskı ve şiddetin tırmanışa geçtiği bir dönemdedir. Sistemin yapısal krizlerinin sonucu olarak eşitsizlikle beraber şiddet de artmaktadır. Hele ki Türkiye’de AKP’nin izlediği politikalarla kadına yönelik şiddetin her geçen gün arttığına tanık oluyoruz.

İçişleri Bakanlığı, kadın cinayetlerinin azaldığına dair verileri, aylar öncesinde artan vakalar ve oluşan tepkiler sonucu alınan göstermelik önlemlerin sonuçlar ürettiğine yoruyor. Ancak bunların bir ciddiyeti yoktur. Zira birincisi, rakamlar gerçekliği yansıtmıyor. Yapılan bağımsız araştırmalar, kadına yönelik şiddetin bu dönemde %27 oranında arttığını söylüyor.

İkincisi, karantina günlerinde, “evde kal” çağrılarıyla birlikte, kadınların uğradıkları şiddet ve baskı ortamında güvenlik güçlerine ve yargıya ulaşma koşulları ortadan kalktı. Pandemi süreci şiddetin gizlenmesine ve üstünün örtülmesine yol açtı. Dahası, iktidar HSK’nın aldığı kararlarla 6284 sayılı yasada kısıtlama getirilerek, karantina koşullarında evden uzaklaştırma kararlarını öteleyerek, adeta şiddete davetiye çıkardı.

Üçüncüsü ise, İnfaz Yasası’nda tam da bu tabloyu daha da ağırlaştıracak şekilde tacizcilerin, tecavüzcülerin, şiddet uygulayanların tahliyesinin önünü de açan değişiklikler yapıldı. Yasa değişikliğinin hemen ardından kadın cinayetlerine tanık olduk. Meclis’teki soru önergele-

rine verilen yanıtlara göre, İnfaz Yasası değişiklikleri sonrası istismar ve şiddet şikayeti başvurularının 20 günde 2 bin 506’ya ulaşması da bunu doğruluyor.

AKP iktidarı, gerçeği yansıtmayan İçişleri Bakanlığı verileri ile algı oluşturmaya çalışıyor. Dünyanın büyük devleri pandemiyle mücadelede yenilgiye uğrarken, AKP iktidarının “sergilediği büyük başarı” ile Türkiye’nin şahlanmasının önünü açtığı manipülasyonuna sarılanlar, kadın cinayetleri ve kadına yönelik şiddet konusunda da “başarı” tablosu sunarak, yalanlar ve dezenformasyonlar eşliğinde kitleleri manipüle etmeye çalışıyorlar.

Tüm bu yalanlar söylenirken, Muğla’da Zeynep Şenpınar, yargı kurumlarına ardı ardına yaptığı başvurulara rağmen, ayrılmak istediği erkek arkadaşı tarafından katlediliyor. Manisa’da genç bir işçi kadın sokak ortasında eski erkek arkadaşı tarafından öldürülüyor. Antep’te infaz yasası değişikliğiyle tahliye edilen Müslüm Aslan 9 yaşındaki kızı Ceylan’ı öldürüyor. Ankara’da Aleyna Çakır (Sema Esen) erkek arkadaşı tarafından bayıltıncaya kadar dövülüyor, tedbir kararı alınmasının ardından şüpheli bir şekilde yaşamını yitiriyor.

Bu örneklerin büyük çoğunluğunda, kadınların yakınlarındaki erkeklere verilen uzaklaştırma kararları, alınmayan önlemler ve sonrasında aleni bir şekilde gerçekleşen cinayetler var. Yalan ve demagojiye dayanarak bu raporları hazırlayanların ellerinde ise, ölmek için her yola başvuran kadınların kanları duruyor.

27 kadın katledildi 23 “şüpheli ölüm”

AKP-MHP iktidarı, “yük” olarak gördüğü İstanbul Sözleşmesi’ni yasal olarak da rafa kaldırma hesaplarından geri adım atmıyor. Kadın düşmanı politikalarına bir yenisini daha eklemek için hazırlıklarını sürdüren AKP şefleri, diğer yandan “kadın cinayetleri azalıyor” yalanlarını öne sürüyor. Fakat, her ay onlarca kadın katlediliyor, baskı, şiddet ve cinsel saldırılar yaşanıyor.

Haziran ayına ilişkin kadın cinayetleri raporunu yayınlayan Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 30 günde 27 kadının katledildiğini, 23 kadının da “şüpheli ölüm” olarak kayda geçtiğini bildirdi. 5 kadının ölümünün “şüpheli” olarak yansıdığı hatırlatılan raporda, bunları cinayet olduğunun sonradan belirlendiği ifade edildi. “Şüpheli” ölümlerdeki artışa dikkat çekilerek, “Şüpheli kadın ölümleri, maalesef kadın cinayetlerinden daha da zorlu olabilmektedir. Kadınların öldürülüp öldürülmediği, gerçekten kaza ile mi öldükleri, intihar edip etmedikleri veya intihara sürüklenip sürüklenmediklerinin açığa çıkarılması gerekmektedir” ifadeleri kullanıldı.

Ayrıca kadınların önemli bir kısmının hangi bahaneyle öldürüldüğünün tespit edilememesi üzerinde durulan raporda, bununla ilgili şu yoruma yer verildi: “[Bu.] kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin görünmez kılınmasının bir sonucudur. Kadınların kim tarafından, neden öldürüldüğü tespit edilmedikçe; adil yargılama yapılmayıp şüpheli, sanık ve katiller caydırıcı cezalar almadıkça, önleyici tedbirler uygulanmadıkça şiddet boyut değiştirerek sürmeye devam ediyor.”

Haziran ayı kadın cinayetlerine ilişkin rapordan yansıyan veriler şöyle:

-2 kadının ekonomik bahaneyle, 14 kadının ise boşanmak istemek, barışmayı reddetmek, ilişkiyi reddetmek gibi kendi yaşamına ilişkin aldığı kararlar bahane edilerek katledildi.

-11 kadın evli olduğu erkek, 2’si birlikte olduğu erkek, 3’ü tanıdığı bir kişi, 3’ü akraba, 3’ü baba, 1’i eskiden birlikte olduğu erkek ve 1’i de erkek kardeşi tarafından öldürüldü. 3 kadının kim tarafından öldürüldüğü tespit edilemedi.

-14 kadın evinde, 7’si sokakta, 1’i iş yerinde, 1’i de bir arazide öldürüldü. 4 kadının nerede öldürüldüğü tespit edilemedi.

***Tırmanan faşist baskı
ve zorbalığa karşı;***

**Birleşik, kitlesel,
militan direniş!**

